

BRASSÓI LAPOK

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL, NYOMDA
BRASSÓ, KAPU-UTCA 64-66. SZÁM

POLITIKAI NAPILAP

TELEFONSZÁMOK: SZERKESZTŐSÉG 177 és
677 SZÁM - KIADÓHIVATAL 92 és 677 SZÁM

ELOFIZETÉSI DIJAK BRASSOBAN:

Egy óra 70 lej, negyedévre 190 lej, félévre 360 lej,
egy évre 680 lej és havonta 15 lej kézbesítési díj.

FŐSZERKESZTŐ

SZELE BÉLA dr.

ELOFIZETÉSI DIJAK VIDÉKRE:

Egy óra 80, 1/4 évre 220, 1/2 évre 420, 1 évre 800 lej
Külföldre: 1/4 évre 370, 1/2 évre 720, 1 évre 1400 lej

A Balkán a balkániaké

A világ, amely a nagy háború szörnyű következményeiből még nem ocsudott fel, most kezdi végleges új formáit megtalálni.

A locarno-i konferencia eredményei lassanként kibontakoznak és előttünk, balkáni népek előtt is érthető lesz az az indítvány, amelyet nemrég olvastunk s amelyben egy amerikai politikus azt ajánlja, hogy az 1926. évet töröljük ki a naptárból s nevezzük azt el a béke első esztendejének. A locarno-i konferencia csakugyan szilárd alapokat rakott az európai nagy politika alá, hogy ma már elképzelhető egy olyan béke, amely néhány évtizeden át ismét egyensúlyi helyzetet teremti Európa számára.

Ez a megegyezés azonban, bármilyen nagy horderejű is egészben véve, a kis nemzetek kérdéseit nem oldja meg közvetlenül. Rendezi a nagy nyugati blokk kérdéseit, — Angliát, Németországot, Francia és Olaszországot érte ebben a blokkban, — módot ad az orosz kérdés rendezésére is, de közvetlenül nem avatkozik bele a Kelet és Déli Európa ügyeibe, s közvetlen hatása még Olaszország keleti helyzetére is alig van.

De egy negatívum mégis van benne, amelynek következményeivel mielőbb számolni kell s ez az, hogy a locarno-i konferencia után a kis antantnak mai formájában immár semmiféle jogosultsága szükségessége, célszerűsége nincs; mivel azonban a keleteurópai államoknak is megvannak a maguk belső kérdései, amelyek rendezése közös megegyezések nélkül lehetetlen, — ennek a már elavult, rövid életű és elég dicstelen szereplésű politikai alakulásnak a helyébe olyat kell tenni, amely a dolgok belső természetének megfelel s amely csakugyan hivatva lehet arra, hogy a Balkánon olyan egyensúlyi helyzetet teremtsen, amely nagyjában beleilleszkedik a nagyobb európai egyensúly feltételeibe és szabályaiba, azonban elsősorban mégis a maga külön érdekeire és céljaira van tekintettel.

A kis-antant ugyan még most is megvan, mint üres forma és arra az egyre jó is, hogy néhány szomszédos állam külpolitikájának intézőit közös tanácskozássokra gyűjtse össze. De tartalom már nincs ebben a formában, mert a legfontosabb kérdésekben ezeknek az államoknak többé nincs is közös érintkezési felületük, az unalomig hangoztattuk, hogy a kis-antant érdeklődésének középpontjában a magyar kérdés állott, ez a kérdés elintéződött, mindezeknek az államoknak a külpolitikájában ma már egészen mások a fontos kérdések és ezeknek intézésére már ez a hatalmi csoportosulás nem felel meg.

Azonban mivel még ez a keret megvan, minden jel szerint ezen a kereten át fog kialakulni az új keret, — az a keret, amely a mai viszonyoknak és a tényleges szükségleteknek az eddiginél sokkal jobban megfelel. A kis-antant raguzai konferenciája megmutatja, hogy a balkáni államok mennyire vannak legtermészetesebb céljuktól, egy balkáni blokknak megteremtésétől.

Megsemmisülés előtt a német kommunistapárt

Tagjai a mérsékelt kommunistapárthoz tartoztak

BERLIN. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A német politikai élet az utóbbi hónapok alatt teljes belső átalakuláson ment át, s az új helyzet jelentőségét nem lehet eléggé hangsúlyozni. Nem kevesebb történt ugyanis, minthogy

a kommunistapárt a teljes összeomlás és megsemmisülés küszöbén van, mivel hívei csalódtak a pártban és a szocialista párt mérsékelt programjához csatlakoztak.

A német kommunista párt tudvalevően a parlamentáris országokban a legerősebb hasonló párt volt és az egész világ figyelmét magára vonta, mert mindenkinek az volt a meggyőződése, hogy Németországban dől el, vajjon a kommunisták érvényesülhetnek-e parlamentáris formák között is. Ez a mostani hír a nagy próbának az eredményéről számol be és ez az eredmény természetesen nem lehet

más, mint amely a polgári várakozásoknak megfelel. Németországban kitűnt, hogy

a kommunizmus üres forma, melyet semmi más nem tölt meg tartalommal, mint az ideiglenes erőszak,

amelyet talán forradalmi uton, mint Oroszországban, vagy árulás útján, mint Magyarországon, a kommunistáknak sikerül egy-egy időre magukhoz ragadniuk. A kommunizmus a kétségbeesés programja alkotmányos államban sem feladata nincs, sem lehetősége, mert rombolás a célja és a lényege.

A német példa igen valószínűen az egész világon mindenütt jótékony hatást fog maga után vonni és a kommunista pártok fokozatosan felszívódnak más pártokban, s a viszonyok javulásával minden politikai harc a törvényesség jegyében fog lezajlani.

Mindenki ismeri ezt a tervet, amely mindig ott szerepelt a balkáni politikában, s amely most természetesebbnek és elérhetőbbnek látszik, mint eddig bármikor. Legutóbb Rentis, a görög külügyminiszter igyekezett az erre vonatkozó tárgyalásokat komoly formába terelni és az ő javaslatára történt, ha a balkáni államok külügyi kormányfőit hivatalosan is foglalkozni kezdtek a balkáni-antant eszméjével. A raguzai konferencia feltétlenül sokat jelent abból a szempontból, hogy vajjon az élet logikus szükségleteinek van-e már elég erejük arra, hogy a kis-antant elavult formája helyett új, okos és szükséges tömörülés feltételei teremthetők meg?

A Balkán a balkáni népeké, — ez az a jelszó, — amelyet Rentis adott ki s amely feltétlenül visszhangot fog találni az egész Balkánon. Ez a jelszó egész politikai rendszert foglal magában, s ennek a rendszernek a pillérei ma már megvannak, csak az az egységes szerkezet kell, amely azok teherbírását közös célokra kihasználhassa.

Görögország mindeddig egészen izoláltan igyekezett maradni a balkáni kérdésben, mert megvoltak a maga külön céljai és külön érdekei. Ma egyenest ő kezdeményezi a tömörülést. Románia ebben az alakulásban természetes háttérként keres megoldandó külpolitikai problémája számára és ez a számítás feltétlenül jogosult. Jugoszláviának ma még külön utjai vannak, sőt alighanem éppen ez az állam az, amely a maga tultengő erejében és önállóságában a Balkánon az igazi imperialista politikát folytatja, s amelynek talán bizonyos időre lesz szüksége addig, amíg be nem látja, hogy a balkáni politika az ő számára is szilárd kereteket szab és nem szabad, de nem lehet semmi olyat megkísérlnie, ami ezeknek a kereteknek a megbolygatását

idézhetné elő. És amellet mégis éppen Szerbia az, amely az olaszokkal s részben még a csehekkel szemben is a balkáni blokk szükségességének feltételeit valósággal kitermeli s amelynek minden önálló törekvése csak ennek a blokknak a megalakulását sürgeti. Bulgária pedig ma szilárd állam, s már csak legyőzött voltánál fogva is éreznie kell a balkáni tömbre való teljes ráutaltságát, amely minden zártsága mellett is több szabadságot biztosíthat számára a mai súlyos önállóságnál.

Mi azt hisszük, hogy ennek az alakulásnak az útját nem lehet feltartóztatni, mert megfelel a történelmi szükségszerűségnek és még azt is csak így lehet várni, hogy Magyarország természetes egyensúlyi helyzetbe illeszkedjék bele és hogy olyan alakulások középpontjába kerüljön, amelyek reá nézve is véglegesek.

A raguzai konferencia tehát arra volna hivatva, hogy utána határozott formában induljanak meg a tárgyalások a balkáni blokk megteremtésére, azonban sajnos, a legújabb magyar események ennek a természetes alakulásnak az idejét még elodázhadják. Ugy látszik, a frank-ügyet a kis-antant komolyan fel akarja használni arra, hogy nemzetközi politikai tőkét kovácsoljon belőle a maga javára s legalább annyit érjen el, hogy a kis-antant léte még valamivel meg hosszabbodjék. De ez már csak kínlás, és nem tarthat sokáig, amikor Csehszlovákia elveszti gyenge közvetlen kapcsolatait a balkáni államokkal s amikor politikai valósággá lesz a Rentis axiómája: A balkán a balkániaké.

Semper Idem.

**A lej Zürichben nyitáskor
2.32 és fél**

Mai számunk 16 oldal

Apácai Cseri János

1625 - 1925

A nagy magyar tudós háromszáz éves születési évfordulója alkalmából nem lesz érdektelen s talán nem is lesz felesleges munka, ha röviden felelevenítjük Apácai Cseri János életrajzát, hisz minden magyar embernek tudnia kell, ki volt az első magyar tudományos encyklopedia (lexikon) szerzője és ki volt a magyar iskolák fejlesztésének első apostola.

Apácai Cseri János született 1625-ben, a brassómezei Apácán. Szegény jobbágygyermek volt aki tanulmányait a kolozsvári református iskolában kezdte, majd tizen-nyolc éves korában öt éven át Bisterfeld híres intézetében Gyulafehérvárra tanult. Szorgalmával és tudásával annyira kitűnt, hogy a kiváló tehetségű ifjú Geleji Katona István református püspök továbbképzés végett Hollandiába küldötte. Itt több híres intézetben hallgatta a bölcsészetet és a teológiát. A leideni, utrechti és a harderwijki egyetemeken képezte ki magát, s huszonhat éves korában teológiai doktor lett. Erre Utrechtben megházasodott s miután még két esztendőig külföldön élt, 1653-ban visszatért Erdélybe, ahol a gyulafehérvári kollegiumnak tanára lett. Apácai Cseri Jánost gerinces határozottsága és őszintesége jellemezte, ami sok elismerést szerzett neki. De studio sapientiae című székfoglalójában kiméletlenül elítélte az iskolának eddigi merev szellemét, megkövesedett rendszerét, s elszánt kritikájával sok neheztelést vont magára. Mikor pedig az oktatásügy reformálására tervezetnek elfogadását akarta keresztülvinni tanártársaival keményen összeütközött. Leghevesebb ellenfele Basire Izsák, az iskola rektora volt, aki mint II. Rákóczy György legkedveltebb embere, könnyen fel tudta ingerelni a fejtelmet Apácai Cseri János ellen. Rákóczi 1655-ben vizsgálatot tartott a tudós tanár ellen beadott panaszos ügyben, s Apácait, a kire mint verbeli presbiteriánus lelkészre, a semmiféle ujtást nem tűrő episzkopális érzésű fejedelem amugy is haragudott, büntetésből a kolozsvári alkallegiumba helyezte át tanárnak. A megszegényített ember itt sem vesztette el munkakedvét, hanem haláláig buzgón működött tovább a tudomány szolgálatában.

A gyulafehérvári kollegiumot, amely Bethlen Gábor fejedelem alapítása volt, a török-tatar pusztítás miatt 1662-ben átköltöztették Nagyenyedre, tehát a nagyenyedi kollegium mint a gyulafehérvárinak utóda, joggal ünnepli meg most január 17-én Apácai Cseri János háromszáz éves emlékét, és büszkén vallhatja ezt a kiváló magistert a magáénak.

Apácai Cseri János abban a korban leginkább mint elsőrangú tanítómester vált ki, akiért tanítványai valósággal rajongtak. A »Magyar encyklopedia« (Utrecht 1653) »De studio sapientiae« (Utrecht és a »Magyar logikátska« (Fejérvár, 1654) műveiben az oktatás fontos kérdésével foglalkozott. Az iskolát a nemzeti nagyság és boldogulás alapjainak tekintette. Állandóan sürgette a magyar iskolák javítását, és hirdette, hogy szükség van egy egyetem alapítására, amelyet Gyulafehérvárra szeretett volna felállítani. Ez ügyben Barsay fejedelemmel emlékiratot is terjesztett be, de tervei, az akkori zavaros idők miatt meg nem valósulhattak. Nagy egyházjogi és filozófiai munkássága továbbá lelkének izgalmas élete gyenge szervezetét aláásta. A tudóbaj gyorsan végzett vele. Nagy tudósunk 35 éves korában éppen Szilveszter éjjelén 1659-ben meghalt Kolozsváron.

Apácai Cseri János könyveinek az volt a jelentősége, hogy azokkal minden tanulni vágyót a kor általános műveltségének színvonalára emelhetett. Lexikonja e téren valóságos uttörő munka volt. Erdeme továbbá ennek a tiszta látásu pedagógusunknak az, hogy mindig tanította: »Csak addig állanak szilárdan az egyházak és nem tovább, míg a föl rendezett iskolákat első helyre tesszük: ha ezek ingadoznak és pusztulnak szükségképen gyengülnek az egyházak is.«

Vajha ezt a régi, majdnem háromszáz éves íntelmét minden magyar ember a lelkébe vésné.

T. D.

Csökkentik a hadsereg létszámát

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósító-jától.) A hadügyminisztérium melletti működő katonai bizottság késznek nyilatkozott a hadsereg létszámát apasztani s ehhez az elvi kijelentéshez a hadügyminiszter is hozzájárult. A terv megvalósítására azonban csak két év múlva kerülhet sor.

Erdélyi magyar fiuk a riff-kabil hadseregben

A kivándorlási ügynökök áldozatai — Az elesettek és togságba hurcolt magyar fiuk névsora

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósító-jától.) Egy székely fiatalember került Budapestre hallgatniul kalandos utazás után. A riff-kabiloknál szolgált, akikhez mint a francia idegenlégió katonája került fogságba. Osz szeirta azoknak a bajtársainak nevét, akik tudomása szerint Uezannál elesetek, vagy sebesülten fogságba kerülve, a francia kórházakban meghaltak valamint azokat, akik a kabilok egyrészenek fegyverletétele után a franciák kezébe kerültek.

s ezek tíz évi kényszermunkára ítélték őket

a különböző francia gyarmatokon. Ot magát több társával együtt a Kongó gyarmatbeli Bomiribe vitték, ahonnan azonban sikerült megszöknie.

Utolsó emléke Bomiriből, hogy ott egy döglött golyát találtak, melynek egyik lábán egy kis bádorgarkika volt:

Ugron János Székelykeresztur 1915-1916-1917

felirattal. A golyát a szegény erdélyi rabfiuk áhitatosan eltemették, mert hiszen honfitársuk volt a messzi idegenben.

Alább közöljük a tőle kapott névjegyzéket. A nevek tulajdonosai a francia idegen légió tagjai voltak, ahova részint az Erdélyben toborzó ügynökök csábították ki őket, részint Északfranciaországba mentek munkát keresni, ahonnan a francia hatóságok kényszerrel levitték őket Afrikába harcolni. A többiek, köztük néhány száz és egy román egyéb utakon kerültek a riff-kabilokhoz.

A riff-kabil csapatok közt a franciákkal való küzdelemben elesetek:

Uezannál: Pánczél Miklós, apja gyógyszerész Körösbányán; Meskó Zoltán Hunyad-Dobráról, Ambrus Károly Pujról (Hunyad megye), Endrődy András Nagyenyedről, Bontescu Fabius dr. Hátszegről, Héjja Bálint Piskről.

A fezi kórházban meghalt Harmathy Béla Lippáról, Tolyesnyiczky, Károly Lugosról, Jezierszky Imre Szászvárosról, Deák Endre Borszékéről, Nádházy József Erzsébetvárosról.

A ferivillei kórházban meghalt: Lukácsffy Gyula Székelyudvarhelyről, Fehér János Héjjasfalváról (Nagyküküllő megye), Cseh Béla, a László fia Vajdahunyadról.

Tangerben meghaltak: Bartos Károly Malmvizről, Gaál István Déváról, Gicz János Háróból.

Novemberben Tonkingba szállították kényszermunkára a következő erdélyieket: Wunder József ezredes fia Karánsebesről, Fiedler Károly Kőrpárol, Rotter Ferenc Nándorhegyről, Azolla Imre Balavásárról, Vass

Gergely, a Károly öccse Bethlenről, Mészáros István Görgényszentimréről, Popovics Emil, az erdőmérnök fia Brassóból, Sándor Zoltán Gyimesbükkéről, Agoston Attila Radnótról, a Szoposné fivére, Kabdebó Ferenc Szamosujvárról, Telegdy Levente Désről, Horácsék Gyula Besztercéről, Haenner Károly Besztercéről, (Temető-ucca 16.) Nemes Viktor Maroshévízről, az Emánuel fia, Kardos Mihály Szászrégenből, Mihály fia, Mangesius Rudolf Nagyszebenből, Zikeli Viktor Nagyszebenből, Hermes Alfréd Nagyszebenből, Parsche Valentin Nagyszebenből, Vidor Alfréd Nagydísznódról, Papp-Szabó Kálmán Csíkszeredából.

A kongógyarmatbeli Bomiribe vitték tíz évi kényszermunkára az alábbiakat: Bartha Károly Zaboláról a tanító öccse, Morvay Zoltán Kovásznáról, Sidó István Páváról, Csutak Péter Kovásznáról, Kicsid Imre Gelencéről, Incze Gyula Barótról, a bankigazgató fia, Csiky Domonkos Barótról.

Boenenbe (Kongo) vitték ezeket: Jancsó Béla tanár Kézdivásárhelyről, a mészáros fia, Nagy István Kézdivásárhelyről, az István fia, Sinkovits Péter Szentkatolnáról, Bartha Miklós Sepsiszentgyörgyről, Nagyiván Róbert Sárofalváról, Csüdör Ferenc Nagynyutódról, Csiky Attila Zernyetefep (Zabolai havas.)

Loangaba (Kongo): László Károly Torda, a földbirtokos, Csajkovszky Endre Nagyenyed, Branner László Székelykeresztur, Dáné Albert Székelykeresztur, Nyiredy Imre Nagyajta, Kiss György Osdoláról, Barsay Ákos (?), Bencze Lajos Bögözzől, Ötvös János Bögözzől, László Fülöp Bögözzől, Ferenczy Gyula Árkosról (a gazdatiszt fia.)

San Paolo de Loangba vitték: Wick Gyula dr. Kolozsvár, Honvéd-ucca, Szóts János Nagyenyed, Csáki János Uzon, a Ferenc fia; Györgypái Lázár Sepsiszentgyörgy, Csiki-ucca, Fekete Sándor, a György fia; Imecsfalva, Marthy Dénes segédjegyző Kézdiszentlélek, Nagy András, az András fia, Réty; Papp Jenő Nagyenyed, Gyárfás Béla, a Ferenc fia, Gyergyószentmiklós, Latczkó Károly, a Ferenc fia, Ditró; Máriássy István Gyergyószentmiklós, Korodi András Tusnád, Biró Sándor, a Sándor fia, Korond; Jeremiás Pál, a János öccse, Szováta.

Bevillebe vitték: Varga Károly, Nyárad-szentmárton, Dobos Levente Csíkszegöd; Benedikty Albert, Vajdahunyad, Blank Sándor, Gyulafehérvár, Soó Imre; Sőfalva.

Antantanarivoba vitték: Veszprémi Mihály, Arad, Schulleri György Temesvár; Dószehy Kázmér, Kolozsvár, Ikafalvi Dienes Károly Kézdivásárhely, Bartha Miklós Hátszeg, König Bálint, a bányamérnök fia; Petrozsény.

gyűlésen és ott szólaljon fel.

Az intézőbizottság bizonyosra veszi, hogy Ugron István elfogadja a meghívást és részt vesz a gyűlésen.

A szervezkedés ügyében szatmári tudósítónknak alkalmá volt az előkészítő munkálatokat végző intézőbizottság egyik vezető-tagjával beszélgetést folytatni a tagozat megalkításának konturjairól és irányelveiről. A vezető politikus a következőket mondta:

A magyar kisebbség szervezkedésének csak akkor lesz hasznos eredménye, ha az Országos Magyar Párt által kijelölt uton haladunk. A romániai magyar kisebbség nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy különböző eszmeárgyalatok szerint szervezkedjék és ezzel elfecséressék minden erejét. A mi akaratunknak egy tömegben kell megnyilvánulnia és ezt az akaratot az országos központ irányítja, ahol az egyes városok és vármegyék kiküldötteinek meghallgatása után állapítják meg a követendő irányelveket. Ilyen módon kulturális nyelv és gazdasági érdekeink megővésére irányuló munkánkat nem forgácsolhatják szét az elmentétek, ha szervezkedésünk egységes irányban és egységes erővel halad. Csakis így lesz sulya megnyilvánulásunknak és csakis így lehetünk lényezők, a kormány is csak így állhat velünk szóba. Eppen ezért a szervezkedés során sulyt helyezünk arra, Ehogy a külön uton haladni vágyó egyéni érvényesüléseket a cél érdekében egységbe tömörítsük. A magyarság szervezkedéséből nem szabad senkinek kimaradnia, aki magát igazi magyarnak tartja.

Februárban megalakul a Magyar Párt szatmári tagozata

Ugron István felkéri, hogy személyesen vegyen részt a nagygyűlésen

SZATMAR. (A Brassói Lapok tudósító-jától.) Jelentettük, már, hogy a hadosztályparancsnokság megadta az engedélyt az Országos Magyar Párt szatmármegyei tagozatának a szervezkedésére. A szervezkedést előkészítő intézőbizottság szorgalmasan dolgozik, hogy a szervezkedést és a nagygyűlést előkészítse és minél szélesebb körűre és impozánssá tegye.

Különösen nagy sulyt helyeznek arra, hogy a szervezkedés felőleje a vármegye magyar népének minden rétegét és hogy a tagozat alulról a kisemberek köréből építtessék ki. Ez a szervezet azután világosan dokumentálná, hogy a Magyar Párt minden magyar ember pártja és nem az egyes osztályoké. A szervezkedés előkészítésén fáradozó bizottság úgy látja, hogy körülbelül február első napjaira nehéz munkájával elkészül, és vagy február 3-án, vagy február 10-én, de mindenesetre szerdán — ekkor van a hetivásár — tartják meg a nagygyűlést, hogy a vidékek részvétét megkönnyítsék.

Az alakuló ülés intézőbizottsága érintkezésbe lép a kolozsvári központtal is, hogy onnan kérjen kiküldötteket a nagygyűlésre, ennek során a tagozat egyhangú óhajának ad kifejezést, amikor Ugron Istvánt az Országos Magyar Párt elnökét felkéri, hogy személyesen vegyen részt az alakuló nagy-

Bethlen félesztendő alatt rendet terem Magyarországon

„Ne nehezítse meg a külföld munkámat” mondja Bethlen — Két előkelő ur személye körül folyik az újabb nyomozás

BRASSÓ. (A Brassói Lapok tudósítójától) Két előkelő személyiség szerepét akarja még tisztázni az ügyészség a frankhamisítás bűnügyben. Nem lehetetlen, hogy ez a két előkelőség Zadravetz tábori püspök és Gömbös Gyula, az ébredők vezére, akiknek kapcsolata a bűnlelt részeseivel még tisztázatlan. Ha pedig más két előkelőségről volna szó!...

Bethlen miniszterelnök újra nyilatkozott a helyzetről. Komoly, sőt komor kijelentéseket tett, melyeknek súlyát, jelentőségét ma még eléggé mérlegelni nem is lehet. Pár huzamosan Walkó helyettes külügyminiszter védelemzte meg egy interjúban a magyar államot minden méltatlan rágalom ellen.

Bethlen félv alatt likvidálja a frankügylet

A Vossische Zeitungnak adott interjúban többek közt azt mondta a magyar miniszterelnök, hogy minden egyén, aki a frankhamisításba belekeveredett, eltűnik a közéletből és méltóan megbűnhődik. Csak azt nem szabad tőle várni, hogy egyik politikai párt kedvéért becsukassa a másik párt embereit csak azért, mivel azok kellemetlenkednek. Semmilyen jel nincs arra, hogy a frankhamisítók valamely pártból vagy társadalmi egyesületből származnának. A szomszédos államokból kiutasított, s birtokukból kizorgatott emberek elkésredése a forrásra egyrészt annak a hangulatnak, mely a frankhamisításhoz vezetett. A kormány a legjobb tudásával segíti ezeket a kinövéseket.

A szomszédállamoknak azonban nem volna szabad a magyar kormány törekvését megnehezíteniök és az ügygel kapcsolatban támadólag fellépniök.

A királykérdés megoldatlansága is oka a politikai élet ziláltságának, mert a különböző megoldási módok híve oly gyűlölettel állnak szemben egymással, hogy majdnem elfelejtik, hogy egy hazának a fiai.

Magyarország konszolidációjáról azt mondta Bethlen, hogy a mostani viszonyok jobbakk, a közvélemény hangulata tisztább mint volt s ő hivataloskodása alatt mindent megtett, hogy a normális helyzet visszaálljon. Kétségtelen, hogy a frankhamisítás nagy visszaesés.

Sok építést, amit már biztosítva láttunk, újra kell kezdeni.

Jólélekkel kijelentem, mondta a miniszterelnök, hogyha dolgozni engednek, ezt a csapást is legyűröm, de

a külföldnek nem szabad intervenciókkal megakadályozni munkámat.

Ha a külföldi beavatkozástól megkímélnek, határozottsággal állíthatom, hogy a frankhamisítási ügyet hat hónap alatt likvidálom és olyan állapotot teremtek, mellyel a legszélesebb nyilvánosság is megelégszik.

A magyar-francia viszony

A Petit Parisien budapesti tudósítója beszélgetett Walkó ideiglenes külügyminiszterrel. Walkó azt mondta, hogy a közvélemény egyhangú felháborodással elítéli néhány eltévelyedett ember megbocsáthatatlan bűncselekményét. Láthatták, hogy a magyar kormány minő eséllyel szorgalmazta a bűnösök megbüntetését. Örömmel emeli a francia kormánynak és Clinghart követnek hivatalos nyilatkozatait, melyekben hangsúlyozták, hogy a magyar kormányt a bűnügyben felelősség nem terheli. A kétes forrásból táplálkozó párisi sajtó az izgalom első hevében fantasztikus híreket közölt, de ma már tisztábban látja a helyzetet. Sajnálatos, hogy kevés francia lap tart állandó képviselőt Budapesten. A kormány elismeri, hogy a frankhamisítás Franciaország érdekeit érintette, de remélik, hogy intézkedéseikre való tekintettel az incidens nem zavarhatja meg a két államnak napról-napra javuló viszonyát.

Walkó nyilatkozatában még azt is mondta, hogy Magyarország főleg igyekszik befejezni számos állammal főleg szomszédaival mindazon függő kérdések szabályozását, amelyek a háborúból származnak. Az utódállamokkáli megértésre irányuló óhajuk értékes eredménnyel járt eddig is s kíván-

ságuk, hogy ezek az eredmények még szélesebb körűek legyenek.

A frankhamisítás a nemzetgyűlés előtt

Budapestről jelentik, hogy Bethlen miniszterelnök hétfőre, még a nemzetgyűlés összehívása előtt pártközi konferenciára hívta össze a pártok vezetőit, akiket a frankügyletől kíván tájékoztatni. Bethlen az ország érdekében kerülni óhajtja azt, hogy a nemzetgyűlésen kiélezett hangvétel legyen a frankhamisításról. A miniszterelnök egyáltalán nem gondol a nemzetgyűlés elnapolására. Folytatódólagosan fogják tárgyalni a költségvetést, majd az appropriáció javaslatát tárgyalják.

A kisantant nem tett diplomáciai lépést

A frankhamisítás politikai vonatkozásaihoz tartozik a cseh kormányhoz közelálló Prager Presse ama jelentése, mely valótlannak mondja azt a hírt, hogy a kisantant kormányai diplomáciai lépést tettek volna az angol kormánynál a frankhamisítás ügyében.

Két előkelő személyiség

Mialatt a politikusok arra törekcszenek, hogy Magyarország állását és becsületét a rágalmak és félreértések ellen megvédjék, a rendőrség az ügyészség és a bíróság tovább folytatja az eljárást. A főkapitányságon kihallgatások folynak, melyek során Sztrache majd Makkai felváltva vezetik a jegyzőkönyvet és hallgatják ki Windischgraetzet és Nádosst. A kihallgatásokról semmi sem szivárogo ki. A sajtó egy része azt állítja, hogy a kihallgatások

azon két előkelő személyiség nyomozásával kapcsolatosak, akiket Rába Sztrache főügyész előtt felemlített.

Bukarest felfogása a frank-ügyről

A sajtóban mérsékelt a hangulat — A fővárosban senki sem tart komolyabb következményektől — Magyarországon nem gyártottak hamis lej-bankjegyeket

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A magyarországi frankhamisításnak Bukarestben is meg van a maga kellemetlen visszhangja, s nem tulzok, ha azt állítom, hogy a prágai és a belgrádi lapok után itélve ez a hangulat még itt a legmérsékeltőbb. Igaz, hogy az Universul egyes híreivel még a Prager Tageblattot is lepipálta, de mindegy érthető, hogy ilyen világra szóló botrányt a sajtó a saját felfogása szerint és az országban uralkodó szellemnek megfelelően színezi ki. Nincs lap Bukarestben, amely el ne ítélné ezt az akciót s ezzel kapcsolatban ne juttatna valami szerepet a magyar kormánynak ebben a bankóhamisításban. Sőt ma már annyira mentek egyes lapok, hogy feltételezik a magyar nemzeti kisebbség vezetőiről és egyes lapjairól, hogy ennek az akciónak a hatása alatt állva folytánák Romániában irredenta politikát. Ebből a szempontból kiindulva teljesen megvan az összhang a bukaresti sajtóban.

A pénzügyi Bukarest például meg van győződve arról, hogy ebben a bankóhamisításban egy sok ágazattal bíró gonosztevő szervezetről van szó, amely szervezet alapján nem akart egyebet mint anyagi célakat elérni s nagy összegekre szert tenni. Ha ezenfelül valami közéleti is vezethette őket, úgy ez csak tasaróul szolgált volna nekik az esetleges leleplezésben. Mert különben nem képzelhető el, hogy egy ilyen dolggal valamilyen erősebb mozgalmat feleltett volna elérni s még hozza megbolygatni — mondjuk — Franciaország pénzügyi viszonyait. Lehetetlen elképzelni, hogy érett eszű politikusok csak egy pillanatra is elképzeltek volna, hogy egy ilyen nagyobb összeget minden feltűnés nélkül felet forgalomba hozni és hasznosítani.

Ellenben — s itt még mindig a bukaresti pénzügyi világ beszél — az sincs kizárva, hogy ezek a pénzhamisítók egy idegen állam számára dolgoztak, hogy jó pénzért hazájukat kompromittálják.

A politikai Bukarest egész másként vélekedik. Azok, akikkel beszéltem, mind számottevő politikusok, s mindannyian fontos szerepet játszanak az itteni pártéletben, s

Ezt a két előkelő ur hozta volna össze állítólag Windischgraetz herceget Nádosst. Az ügyészség lépésről-lépésre előrehalad a tényállás teljes felderítéséve, mert Windischgraetz tegnap már hetedszer kihallgatták. Most minden igyekezetet az ügyészségén ugyszólván a két említett egyén szerep lefének a felderítésére fordítják.

Gömbös és Zadravetz

Az Esti Kurir mint meg nem erősített hírt közli, hogy a nyomozás Gömbös és Zadravetz szerepét kívánja tisztázni. Zadravetz már annak idején elmondta, hogy tudott Windischgraetzék céljáról, de mikor az eszközöket megismerte, a további közreműködést elhárította magáról. Gömbösről a hivatalos jelentés ugyancsak megemlékezett és pedig abban a formában, hogy a nyomozás során megállapították róla, hogy a frankhamisításban szereplő néhány fiatalemberrel összeköttetésben állott. Az egyik letartóztatott pedig vallomásában Gömbösről hivatkozott. Zadravetz, miután a döntés a polgári hatóságokhoz tartozik, legközelebb újból kihallgatják.

Bethlen és az igazságügyminiszter

Bevonásával csütörtökön délután félhárom órakor tanácskozás kezdődött, melytől a Magyarország szerint a frankügyletben még ma jelentős fordulat várható.

Az ügyészség Baross Gábort, a Tesz elnökét ma tanuként kihallgatta.

Zadravetzot ismét kihallgatták

Zadravetz püspököt csütörtök este ismét kihallgatták. A kihallgatás, mely villájában folyt le és Sztrache főügyész eszközölte, este egy negyed kilenc órától éjjeli féltizen egy óráig tartott.

Demarsrakészül a kisantant?

A külügyminiszteriumból eredő hír szerint a kisantant együttes demarsot készül benyújtani a magyar kormánynál a frankhamisítás ügyében. A demars semmiesetre sem fogja megelőzni a raguzai konferenciát, a melynek dátumát még mindig nem határozták meg.

nem találunk közöttük egyet sem aki ne lett volna meggyőződve arról, hogy ez az egész bankóhamisítás tisztán irredenta célzattal történt s ebben maga a magyar kormány is részes. Azért csinálták ezt a magyarok, hogy ezzel megzavarják az utódállamok nyugalalmát. Ugy Windischgraetz, mint cinkosait úgy képzelik el, mint a magyar irredenta mozgalmak vezetőit, akik ezzel a pénzzel forradalmat akartak előkészíteni az utódállamokban. Sőt arról is meg vannak egyesek győződve, hogy ebből a pénzből, ha nem is hamis bankjegyekben nagyobb összegek folytak már be az utódállamokba ennek a propagandának a megszervezésére.

Ezzel szemben a román külügyminiszter megcáfolta azt a hírt, mintha a bankóhamisításból kifolyólag kisantant konferencia készülné. Azonfelül Starcea budapesti román követ idevonatkozó jelentése is megyugtató s egész más színben, hogy ne mondjam, a bukaresti sajtó híreivel teljesen ellenkező formában tárja fel a budapesti eseményeket. Nagyon sokat várnak ideérkezésétől.

Hogy mennyire tendenciózus ennek az egész bankóhamisításnak a beállítás, annak jellemzésére elegendő, ha Ormómunak, a Banca Nationala kormányzójának a nyilatkozatát említem, aki kijelentette, hogy

egyáltalán nem felel meg az igazságnak, mintha Magyarországon ötszáz, meg ezer lejes bankjegyeket hamisítottak volna.

Érdekes az a másik szenzációja is egy bukaresti lapnak, mely szerint Villani báró magyar követ Duca külügyminiszterrel tárgyalt volna a bankóhamisításról, s részleges jelentést tett volna neki. Eppen a külügyminiszteriumban szerzett információim szerint Villani báró, bukaresti magyar követ tényleg ott járt vasárnap a külügyminiszteriumban, ahol egy miniszteri főhivatalnokkal tárgyalt valamilyen gyámügyeket, de Duca külügyminiszter ott sem volt, sőt Duca külügyminiszterrel már régóta nem érintkezett hivatalosan.

Utóvégre bennünket, magyar kisebbsé-

geket csak annyiban érint a bankhamisítás hogy akadt egy néhány lelkiismeretlen ember, akik nem állottak beszennyezni a magyar nevet, a magyar jóhírt, s éppen abban az időben, amidőn a legnagyobb szükségünk van a világ rokonszenvére.

En is csak azért foglalkozom ezzel a kérdéssel, hogy megnyugtassam azokat, akik nemzetközi komplikációtól tartanak. Sokkal nagyobb, sokkal elkeserítőbb dolgok vannak ezen a világon, s még sem kerül fegyveres elintézésre a dolog, s még kevésbé fog ez megtörténni néhány millió frankért, amely frankot ma tizenkilenc centimel jegyez a zürichi tőzsde.

Természetesen a szociáldemokraták...

BÉCS. A nemzetgyűlésen a szociáldemokraták több interpellációt terjesztettek elő a frankhamisítás ügyében. Az interpellációkat nem követte vita.

Károlyi József meghamisított nyilatkozata

Politikai körökben nagy megütközéssel tárgyalják hogy Károlyi József gróf a Martinben nyilatkozott és ebben a nyilatkozatban Bethlen kivételével az egész magyar politikai rezsimről és a vezető személyekről külön-külön is sértő hangon emlékezik meg. Károlyi azonban a nyilatkozat megjelenése után azonnal táviratot küldött Lequietből, ahol most tartózkodik és kijelenti, hogy az interjunak a kormányzóra és a hadseregre vonatkozó részét egyáltalában nem mondta, s hogy az egész nyilatkozatot meghamisították.

Senkisék kérte, hogy újabb személyeket tartóztassanak le

A Nemzeti Újságnak Collard és Emery a francia jegybank kiküldöttei kijelentették, hogy a magyar rendőrség elejétől fogva kifogástalanul végezte feladatát, s egyuttal megcáfolták azt a legújabb rémhírt, mintha újabb személyek letartóztatását kívánták volna.

Plénium elé kerül a francia tervezet

PARIS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) A francia pénzügyi tervezettel kapcsolatban megírtuk, hogy a pénzügyi bizottság nem ért egyet a Doumer javaslataival, Briand miniszterelnök azonban kijelentette, hogy ezekkel a tervekkel az egész kormány szolidáris, azokra nézve az egész kamara döntését kívánja és ehől a célból a javaslatokat a ház elé viszi.

A pénzügyi bizottság tegnap a tervezetnek azt az újabb pontját tárgyalta, amely a fizetések megadóztatásáról szól és 21 szóval öttel szemben ezt is ugyanugy elvetette, mint a javaslatok többi részeit. Tizenketten a bizottság tagjai közül nem vettek részt a szavazásban.

A kamara ülését tegnap nyitotta meg Herriot, a kamara elnöke, aki beszédet mondott s abban azt a szellemet dicsőítette, amely Locarnot megteremtette. Szerinte mindez a köztársasági demokráta parlamenti rezsim érdeme.

Obsolit ezüstpaszta

valóban és tartósan ezüstöz egy szerű bedörzsölés után majdnem minden fémtárgyat. — Próbátégely 120.— lej bérmentve, postautánvét mellett! — Vizsontelárusítók és képviselők mindenütt keresetnek.

„OBSOLIT” Társaság, Wien. DETA
Romániai vezérképviselő: Rutter Károly ékszerész. (Bánát)

Legjobb minőségű asztali és faj-

BOROKAT

jutányos áron vásárolhat
Herskovits Adolf borpincéjében,
Kapu-utca 25.

Kávéházban, étteremben és mindenütt, ahova magyarok járnak, követelje a „BRASSÓI LAPOK”-at, Románia legelterjedtebb magyar napilapját.

A szociáldemokrata kongresszus éles állásfoglalása a kommunisták ellen

A szocialisták csak a parasztpárttal működnek együtt
Vita az egységfrontról

KOLOZSVÁR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Röviden megemlékeztünk már arról, hogy a Romániai Szociáldemokrata-párt országos kongresszusa 6., 7. és 8-án zajlott le Bukarestben. Az erdélyi és bánáti szocialista pártot Fluorás János, az Országos Szakszervezeti Tanács elnöke és dr. Ghermán képviselte.

Fluorás János tegnap érkezett vissza Bukarestből Kolozsvárra és a kongresszus rendkívül érdekes mozzanatairól munkatársunknak a következőket mondotta:

A szakszervezetek értekezlete

— Két kongresszust folytattunk le Bukarestben. Az első a regáti és beszaráblai szakszervezetek tartományi értekezlete volt, amelyen mintegy 60 kiküldött vett részt. A Szakszervezeti Tanácsot én képviseltem. Az elnöki megnyitó után Mirescu titkár olvasta fel jelentését, a melyből kiderült, hogy a szervezési és anyagi ügyek jól állanak, különösen ami a kikötő-városokat illeti, amelyekben mindig nagyobb volt a közszabadság, mint az ország belterületein.

— Részletesen megtárgyaltuk a munkásvédelmi törvényhozást, a munkakamaráknak és a munkásbiztosításnak kérdését és ezzel kapcsolatban többféle újítást léptettünk életbe.

— Erélyesebb vitát provokált ki az egységes munkásfront kérdése. Ugyanis az ugynevezett egységes memorandumot intéztek a kongresszushoz az egyesülés érdekében. A konferencia ezt a memorandumot elutasította és kimondta, hogy egyesülésre mindaddig nem hajlandó, amíg az ugynevezett egységpártiak nem szakítanak a bolsevik tendenciákkal. A megjelentek határozottan elítélték a bolsevista irányzat romboló célzatait és tiltakoztak mindenfajta diktatura és terror ellen. Ezzel kapcsolatban

Nem nagyon biztató a Ramek-kormány helyzete

BÉCS. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az osztrák kormány csak tegnap jelentette be formálisan a lemondását és tegnap kapta meg Ramek a megbízatást új kormány alakítására. Ma már azonban a helyzet kezd kialakulni és megállapítható, hogy Rameknek nem nagyon biztató a helyzete, mert a pártok tartózkodással fogadják vállalkozását.

Milyen jubileumok lesznek 1926-ban

Prielle Cornélia születésének 100 éves, Deák Ferenc halálának 50 éves fordulóját

BRASSÓ. (A Brassói Lapok munkatársától.) A mindennapi súlyos harcok közepette jól esik néha azokra gondolni akik az elmúlt évszázadokban és évtizedekben harcoltak tollal, szóval, cselekedetekkel, bölcsességgel, vagy akkori művészettel az utókor — tehát a mi — szebb boldogabb, kulturáltabb életünkért. A mai eseményekben tulzsfolt napok nem engedik meg, hogy egyszerre hosszabb cikkben emlékezzünk meg azokról a nagyjainkról, kiknek születése, vagy halála évfordulója jubiláris dátumhoz ért el az 1926-os évben és ezért csak szűkreszabva soroljuk fel, hogy milyen nevezetesebb évfordulók lesznek a most induló esztendőben:

Százötven évvel ezelőtt 1776 május 7-én született Berzsényi Dániel.

Százhusz évvel ezelőtt 1806 március 3-án halt meg Barcsai Ábrahám.

Száztiz éve született 1816 jan. 26-án Gyergyószentmiklóson Havy Mihály, a híres magyar színész.

Száz éve, hogy 1826 jan. 9-én született Gyulai Pál Kolozsvárott. Ugyancsak száz év

felemelték intőszavukat az oroszországi terror ellen, ahol a szocialisták üldözéséből és bebörtönözéséből rendszert csináltak.

A szocialista-párt kongresszusa

— Hetedikén kezdődött meg a regáti szocialista-párt konferenciája, amelyen Petrescu Constantin titkár tette meg évi jelentését. Rámutatott arra, hogy a párt nincs jó helyzetben, amit főképpen az ostromállapotnak tulajdonít, de a bolsevisták ellenakciói is zavarják a szervezkedés lehetőségét. Ennek ellenére a párt a legutóbbi időben erősödött, aminek jelei a választásoknál fognak mutatkozni. Ezután a szervezkedés kérdését vitattuk meg.

— A tárgysorozat harmadik pontja a belpolitikai helyzet megbeszélése volt.

Dr. Gelerther tudományos alapon fejtegette az ország mai helyzetét és megállapította, hogy a szocialista párt csak a parasztpárttal működhet együtt a regáti pártok közül. Ehez a kérdéshez minden előadó hozzászólott. Végül határozati javaslatot fogadtak el, amely szintén kiemeli azt, hogy a szocialista párt a kommunistákkal való együttműködést elutasítja, de lehetővé teszi az ugynevezett egységes munkáscsoportoknak, hogy a mennyiben nem állanak kommunista alapon a központ utólagos hozzájárulásával csatlakozhassanak.

— Az a hír, hogy a kongresszuson mély ellentétek merültek fel, tendenciózus koholmány. Bizonyítja az egységet és a jó hangulatot az is, hogy ismét a régi vezetőséget választották meg, amelynek tagjai: Moskovits, Petrescu, Popovits, Alagnoste, dr. Gelerther, dr. Horodnican, Gele, dr. Rediceanu és Paul Mark. Emellett párttanácsot szerveztünk, amely a vezérő bizottsággal együtt háromhavonként tart ülést.

A kongresszus 8-án ért véget.

előtt 1826 június 1-én született Máramaros-szigeten Prielle Cornélia, aki 20 éve, 1906 febr. 25-én halt meg.

Nyolcvan évvel ezelőtt 1846 január 2-án született Erkel Ferenc.

Hetven éve született 1856 febr. 4-én Giessenwein Sándor pápa iprelátus a nagy magyar békeapostol.

Hatvan éve halt meg Navarában, 1886-ban csikszentgyörgyi Gaál Sándor 48-as honvédezt 1866 febr. 28-án halt meg Gaál József. 1866 szept. 9-én halt meg Czuczor Gergely.

Ötven éve, 1876 január 29-én halt meg Deák Ferenc és Tóth Ede.

Harminc éve 1896 május 4-én alapították a nagybányai művésztelepet.

Huszonöt éve, 1901 augusztus 6-án halt meg Makai Emil.

Husz éve, 1906 március 27-én halt meg Bihari Sándor festőművész. 1906 jun. 9-én halt meg Hegyi Aranka. 1906 szept. 8-án volt az új kolozsvári Nemzeti Színház első előadása. 1906 október 1-én halt meg Felekyné, Munkácsy Flóra.

Ebben az évben ezek — az erdélyi vonatkozásuknál fogva is érdekes jubileumi évfordulók lesznek.

HYPEROL

fertőtleníti, megvédi torokfájástól

SAJIVIZTABLETTA.

Kapható mindenütt.

Lepadatu miniszter paragrafusaira nincs történelmi példa

A vallásügyi javaslat megöli az egyházak szabad mozgását, hatósági ellenőrzés alá veti a szertartásokat, korlátozza a püspökök igehirdetési jogát és minden téren páratlan eszközökhöz nyúl, hogy gyöngítse a kisebbségi egyházakat

KOLOZSVAR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Alig ültek el — ideiglenesen — a magánoktatási törvény okozta viharok, a magyar kisebbségi egyházakat máris újabb küzdelembe kényszeríti Lepadatu miniszter az oly sokszor emlegetett vallásügyi törvényjavaslattal. Ez a javaslat, mely az eddigi hírek szerint már a legközelebbi jövőben tárgyalásra kerül,

méltó párja Angelescu hirhedt alkotásának.

A kusza és egyinásnak gyakorta ellentmondó paragrafusok minden lehetőséget megragadnak arra, hogy az anyagilag amúgy is tönkrenyomorított magyar egyházakat szellemi és etikai szabadságuktól megfossszák.

Ennek a javaslatnak a szözszerinti, jelen formájában való törvényerőre-emelése a kisebbségi egyházakkal szemben szinte korlátlan hatalmat biztosítana a felsőbb és alsóbbrendű állami közegeknek. Eppen ezért a magyar sajtó már eddig is nem egyszer fel-emelte tiltakozó szavát Lepadatu tervezete ellen. — de még nem akadt egyetlen közlemény sem, mely példákkal és hasonlatokkal illusztrálva a rettegett paragrafusokat, a magyar tömegek széles rétegei előtt világosan kimutatta volna azt, hogy a magyar egyházak ellen mit rejteget a vallásügyi miniszter tarsoijában.

300 esztendővel a westfáliai béke után?

Ha a javaslat törvényerőre emelkedik, megbénítja az egyházak szabad mozgását. Természetesen nem olyan szabad mozgást értünk, mintha az egyházak, mint testületek, politikát akarnának üzni, vagy az államot és az állami életet semmibe akarná venni, mert hiszen ilyesmit az egyházak egész szervezete és belső szelleme kizár. Szabad mozgás alatt itt az egyházi törvények, szokások, rendtartások szabad és korlátlan érvényesülését kell érteni.

Ami a Lepadatu-javaslat ebben is korlátozza az egyházakat, sőt éppen ezt a szabad mozgást támadja meg, az egyházakat a ften-dületől fosztja meg és a hitélet lelkes kifejlésében szándékozik akadályozni. Ez a javaslat ugyanis azt kívánja, hogy az egyházak a maguk szervezeti szabályait mutassák be. Ennek a kívánságnak nem lehet más oka, mint az, hogy a kormányzó körök bizalmatlanok az egyházakkal szemben, vagy pedig az, hogy a szervezeti szabályokat hivatalosan felülvizsgálni, esetleg törölni akarják. Onkéntelenül felmerül a kérdés, hogy lehetséges-e ez, lehetséges-e ilyesmi a nagy 30 éves vallásháborút bezáró westfáliai béke után csaknem 300 esztendővel? Melyik egyház, vagy vallásfelekezet veheti magát alá egy ilyen rendszabálynak?

Rendőri teügyelet alatt a körmenetek

Avagy mit jelent az, hogy a külső vallási körmenetek csak úgy tarthatók meg, ha a közrend és a közrendi szabályok megengedik...? Hiszen ez más szóval azt jelenti, hogy a rendőrség a vallásos körmenetek megtartását megakadályozhatja. (például az urnapi, husvéti, keresztjáró-körmeneteket) és azon ürügy alatt, hogy a körmenetek sértik a közrendet, beleszólhat és megrendszabályozhatja azokat.

Krisztus rendelete és a miniszter rendelete

Vagy mit jelent az a paragrafus, hogy a püspökök kötelesek a híveikhez intézett pásztorleveleket és rendeleteket a miniszternek bemutatni?!!! Vajon azért szükséges ez, hogy a miniszter azokat ellenőrizze, esetleg éppenséggel jóváhagyja, — vagy pedig azért, mert a miniszter fél attól, hogy a püspökök izgató lázító, vagy hazafiatlan rendeleteket bocsátanak ki?

Ha a miniszter azt akarja ezzel a páragrussal elérni, hogy az ő megállapításától függjön az, mit szabadjon és mit ne szabadjon a püspököknek írniok, akkor olyat

akar, aminek egyetlen püspök sem vetheti magát alá, már csak azért sem, mert minden püspöknek szól Krisztus rendelete: »Tanítsatok minden népeket!«

A tanítás, az igehirdetés — akár szóban, akár írásban — korlátlan joga a vallásoknak és a vallások szolgáinak s ebben semmiféle miniszteri akarat, vagy rendelet nem gátolhatja őket. S ha mégis megpróbálnák ofysavalmi kerülni ki belőle, mint ami Németországban történt, ahol Bismarck, a vaskancellár valami hasonlót kívánt a katolikus egyháztól, de annak püspökei tiltakoztak, amiből aztán a híres kulturharc keletkezett.

Talán csak nem akarja a miniszter, hogy ez következék be Romániában is?

Nos, ha nem akarja, akkor gondolja meg ezt a szószék-paragrafust... Ha pedig attól tart, hogy államellenesek, vagy hazafiatlanok lesznek a főpásztorok írásbeli szöszatai, akkor megdöbbenően szomorú a kormányfőfiak emberismerete. Mert hiszen nagyon esztelennek kellene lenni a főpásztoroknak, hogy iratokban körlevelekben olyasmit hirdessenek, amiért esetleg büntető-bíróság elé lehetne őket állítani.

Nem ez a paragrafus nem a megfontolás szűlöttje ezt az okatlan félelem, vagy pedig valami imperialista gondolat sugallta mely a multból, összeomlott birodalmakból visszavissza kísért a jelenbe.

Az a bizonyos vallási egyenlőség

Avagy mivel lehet magyarázni azt, hogy a miniszter javaslata a vegyes házasságokból származó gyermekek vallását az apa önkényének akarja kiszolgáltatni? Köznapi szavakra lefordítva ez annyit jelent, hogy a távolabbi rokonok, a komák, a szomszédok majd megtanácskozzák az újszülött vallását, mindenkinek lehet a nagy problémához egy-két szava, csak éppen az anyának nem. Az édesanyának, aki nevei a gyermekeket, míg az apa a hivatalban, a gyárban, a műhelyben van elfoglalva, vagy uton van, hogy a mindennapi kenyeret megkeresse a családjának. Mikor ér az apa reá, hogy gyermekét nevelje, — hogy jut tehát hozzá, hogy Lepadatu reá és egyedül reá akarja birni, az anya nélkül, a gyermek vallásának meghatározását?

De hiszen valószínű, hogy Lepadatu nem is éppen erre gondol. Bizonyos, hogy a miniszter urnak valami egyéb gondolat motoszkál a fejében. Mint jó román aki közel áll a sovinizmushoz nem hagyja figyelmen kívül azt a tényt, hogy a vegyes házasságok legnagyobb részénél a férj görög keleti és görög katolikus, az asszony pedig katolikus protestáns, vagy zsidó vallású. Ime, itt van ennek a lehetetlen természetellenesség, érthetetlen paragrafusnak a magyarázata: a romanizálási szándék. Ime, Lepadatu, a nagy alkotó, aki a román fajt ilyen ügyesen, ilyen ravaszul és ilyen okosan igyekszik gyarapítani!

De vajon mit szól mindehez a természet törvénye, mely egyformáknak teremtette az embereket és mit szólnak a többi vallások,

amelyeknek egyenjoguságát törvényben hirdeti világgá Románia

És mit szól az Emberi Jogok Ligája, amely nem tesz ily különbséget ember és ember között és a proszelita-gyártásnak ezt a rendszerét nem ismeri...

Aztán mit szólunk arról a paragrafusról, melyben a miniszter ur nem kevesebbet akar mint azt, hogyha valamelyik egyházközség egyik vallásról áttér a másikra, az egyházközség vagyona azé a vallásé legyen, amelyre az áttérés történik?

Kétségtelen, hogy a miniszter itt is hazafelé, a görög keleti egyház felé kacsint. Mert hiszen manapság a mai hatalmi berendezkedés mellett ilyen tömeges áttérés csak a görög keleti vallás javára történhetik. Próbálkozzon csak meg valamelyik görög keleti román község az áttéréssel — még csak nem is valamelyik magyar vallásra, hanem a görög katolikusra... Bizonyos, hogy meggyűlöne a baja a főbíró, vagy a csendőrpáncsnok urral, — sőt a miniszter is görbe szemeket vetne feléje.

Hasonló célzattal szövegezték meg azt a paragrafust is, mely a talált gyermekek

vallásáról intézkedik és előírja, hogy az állami lelenházba került gyermekek a görög keleti vallásban nevelődjenek fel tekintet nélkül arra, hogy katolikus vagy református község határában találták-e őket.

Látható tehát, hogy ugyancsak furesán néz ki az alkotmánytörvénybe iktatott, sőt magában ebben a törvényjavaslattal is hirtetett vallás egyenlőség.

Paragrafus, amelyre nincs példa

A papképzést érdekli ugyan elsősorban, de a köz szempontjából sem érdektelen, hogy a miniszter az Ur leendő szolgáinak a képzésébe is bele akar avatkozni. A javaslat azt akarja ugyanis, hogy a papnevelő intézetek az oktatás tantervét nyujtsák be — és természetesen, mint legfontosabb követelményt, előírja, hogy Románia történelmét, földrajzát és a román nyelvet tanítsák. Ugy látszik, Lepadatu megirigyelte Angelescu sikereit... Mert elképzelhetetlen, hogy honnan vette a miniszter erre a paragrafusra a példát.

A történelem bizonyítja, hogy a papkérdésbe ilyen beavatkozást még egyetlen állam törvényhozása sem mert megkísérelni, s egy esetleges kísérlet csak csúfos kudarccal vonhatott volna maga után!

Nincs az az egyház, mely a papkérdés tantervébe akármilyen miniszternek is ilyen beleszólást engedne.

A törvényjavaslat természetesen még sok mindent tartalmaz, amiről hosszan lehetne írni — így az áttérés új módjairól is — de csak ezeket a főbbeket vettük toll alá, mert ezekbe csúcsosodik ki leginkább a törvénytervezet szelleme és igazi lelke.

Hol a boldogság mostanában?

A mai agyonzaklatott, megrázkódásokkal telt, gazdasági krízisekkel küzdő életben az egyetlen biztos támasz a jó egészség, munkakedv és munkabírási. Ezeknek az alapfeltétele pedig az, hogy a rendszer táplálékon felül olyan jól emészthető, kellemes ízű, erősítő tápszert vegyünk magunkhoz, amely a fokozott munkateljesítmény elvégzését, az idegek megfeszített izgalmanak elviselését lehetővé teszi. Ilyen természetes erősítő tápszer, az Ovomaltine, amely magában foglalja a maláta, friss tojás és a legfinomabb hollandi cacao legnemesebb tápanyagát és vitaminjait.

OVOMALTINE
Táplálék-erősítő-készlet

erőt ad, fokozza a szervezet ellenállóképességét betegségekkel szemben, megedzi a szervezetet a mindennapi élet izgalmainak könnyebb elviselésére és tartalék-energiát, tartalék-tápanyagot halmoz fel a szervezetben. Aki a létért való nehéz küzdelemben helyt akar állni, a mindennapi reggeli- és uzsonnatejhez 2-3 kávéskanál Ovomaltine-t tegyen.

Kapható gyógyszerárakban, drogériákban.

Dr. WANDER

gyógyszer- és tápszergyár Rt. Bern.

H I R E K

BRASSÓI LAPOK

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden munkanapon az esti órákban.
Az előfizetésre vonatkozó tudnivalók az első oldalon, a
lap fején olvashatók.
Hirdetések vagy közvetlenül a kiadónálhoz küldendők,
vagy pedig bármelyik hirdetési iroda vagy bizományosnak
utján is feladhatók.

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

A Brassói Lapok nyomdavidualatának kiadása

A Brassói Lapok egyes példányainak ára 4 lej,
vasárnap 5 lej; Bukarestben 1 lejjel drágább;
Ausztriában 30 garas, Csehszlovákiában 1 cK,
Jugoszláviában 2 dinár, Magyarországon 2600
m. K., Franciaországban 50 centimes, egyebütt
6 lej értékű valuta.

Vasárnap, január 17.

Róm. kat.: Antal ap. — Prot.: Antal
Görög: N. Ant. ap. — Zsidó: 5886
Sebat 2. — Anap: 7.48-17.02 perckor.
A hold: első negyed január 22-én.
— Időjárás: Tulnyomóan borult idő további hőemelkedéssel és sok
helyen csapadékkal.

Belpolitikai hírek

BUKAREST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Jól informált körökben azt beszélik, hogy Bratianu Vintila százmillió lírás kölcsön folyósítása ügyében tárgyalásokat folytat olasz pénzcsoportokkal.

A pénzügyminiszter távollétére való tekintettel a Sfatul Negustoresc kongresszusát elhalasztották.

Petrescu Comnen, Románia berni követe bekérte a kormánytól a kisebbségi egyházak és iskolákra vonatkozó adatokat, hogy megtehesse jelentését a Nemzetek Szövetségéhez.

A lengyel kormány hír szerint megújítja Romániával az egyezményt. Az új szerződésnek kilenc pontja lesz.

A kormány minden áron megakarja a kisebbségek támogatását szerezni a közigazgatási választásokhoz. A kisebbségek azonban jobban begombolkoznak a teljesen megbízhatatlan liberálisokkal szemben, mint valaha.

A parasztpárt vezetősége megcáfolja azokat a szállongó híreket, amelyek az Averescu generális és Michalache közt folyó tárgyalásokról beszéltek. Sem a két pártvezér, sem azok megbízottai nem folytattak politikai kooperációra vonatkozó megbeszéléseket.

— **Bukarest új közigazgatási felosztása.** Bukarestből jelentik: A főváros közigazgatási szervezetét következőleg állapították meg: A város élén áll egy központi polgármester, akinek négy alpolgármestere van a város négy kerülete szerint. Két fő zónába osztották Bukarestet, az egyik a központtól a belső övig terjed, a másik innen az erődítési övig. Mind a négy kerületnek önálló költségvetése van, a községtanács mindenütt 26 választott és 24 hivatalból működő és 7 nő tagja van.

— **Változatlanul súlyos Blaha Lujza állapota.** Budapestről jelentik: A nagybeteg Blaha Lujza állapota ma is változatlanul súlyos, azonban kezelő orvosa szerint a katasztrófát rövid ideig sikerült elodáznia. Ma reggel az orvosi jelentés szerint öntudatának minimális tisztulását lehetett megállapítani. Az öntudatavar kétségtelen oka agykomplikációkra vezethető vissza, miután az agyidegek részéről kifejezett hűdési tünetek.

— **Idegese embereknel és lelki-betegeknél az enyhe, természetes „Ferenc József” keserűviz jó emésztést, tiszta fejet és nyugodt alvást teremt.** Világhírű ideggyógyorvosok véleménye alapján a Ferenc József viz használata kiválóan ajánlható. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Tanácskozás a Magyar Párthban

Az árvízi segélyakció — Az aradi és temesvári nagygyűlés — Sajtóbizottság

KOLOZSVAR. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Az országos Magyar Párt elnöksége ma délelőtt 10 órakor zártkörű értekezletet tartott melyen részt vett: Ugron István, Bethlen György gr., Sándor József, Várady Aurél dr., Deák Gyula dr., Ferenczy Géza, Gabányi Imre dr. és Roth Hugo dr. Az értekezlet csak a legsürgősebb kérdésekkel foglalkozott, s azért vált szükségessé, mert az elnöki tanács ülését január 20-ra kellett felfüggesztani.

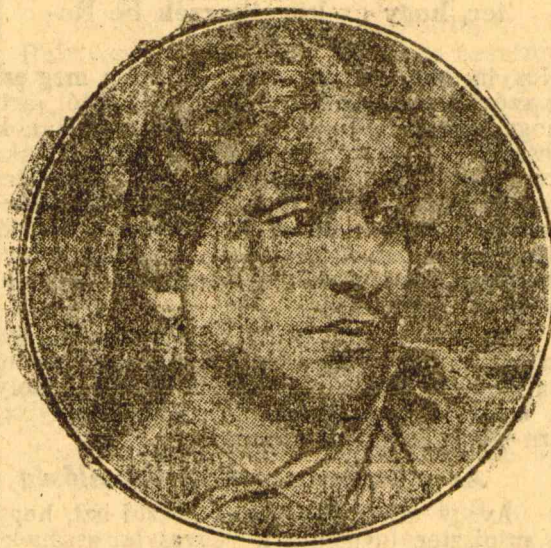
Az árvízkarosultak fölségélyezésére bizottság alakult Gabányi dr. elnökségével; ennek tagjai: Balázs András, Vásárhelyi Boldizsár, Kovács Kálmán, dr. Weisz Sándor Sulyok István és Paál Árpád.

Az ideiglenes tanácsokba a kormány kinevezte a Magyar Párti helyi tagozatok vezetőit.

lőit, kik a kinevezés elfogadását a központ jóváhagyásától tették függővé. Az értekezlet kimondotta, hogy a kinevezéseket el kell fogadni és a munkában részt kell venni.

Szönyegre került az aradi és temesvári nagygyűlés is. Az értekezlet örömmel vette tudomásul, a bányászati magyarság megmozdulását Ugron István személyesen részt fog venni az aradi tagozat febr. 28-iki alakuló közgyűlésén. A központi kiküldöttöket a 20-iki tanácsülés fogja megjelölni.

Végül elhatározta a vezetőség, hogy sajtóbizottságot alakít, amely hetenként egyszer tanácskozik a kolozsvári és nagyobb vidéki magyar lapok szerkesztőivel. A bizottság vezetői Bethlen gróf és Várady Aurél dr.

Sarojini Naidu, az első indiai elnöknő, aki az indus nemzeti kongresszust megnyitotta.

tek jelentkeztek, úgy, hogy szükségessé vált a folyadék szükségletet bóraltati injekciókkal pótolni.

— **Haldoklik Nikolajevics Miklós nagyherceg.** Párisból jelentik: Nikolajevics Miklós nagyhercegnek az orosz hadsereg volt főparancsnokának állapota válságos. Orvosai a reményt feladták.

— **Balneológiai tanszék.** Bukarestből jelentik: A legfőbb egészségügyi tanács elhatározta, hogy a román egyetemeken balneológiai tanszékek felállítását fogja javasolni, a fürdőorvosok szakképzettségének fejlesztése érdekében.

— **Megszigorítják az autók megadóztatását.** A pénzügyminiszteriumban megállapították, hogy az újonnan vásárolt autók utáni fényűzési adót nem vetik ki a tényleges vételár után s az államot jelentékenyen megrövidítik. Elrendelték, hogy az autóvásárlásokat a jövőben a leg nagyobb szigorral ellenőrizték és adóztassák meg.

— **Felavatás előtt az új oraviczai törvényszék.** Temesvárról jelentik: Az új megyebeszállással kapcsolatban Oravicza megyeszékhellyé lett. Amíg a közigazgatási hatóságok felállítása egy későbbi időpontban fog megtörténni, az új oraviczai törvényszék bíráit már hetekkel előbb nevezte ki a miniszter. Az új törvényszék ünnepélyes felavatása január 16-án szombaton fog végbemenni. Mivel Marzusu igazságügyi miniszter akadályozva van a megjelenésben, a kormányt Chirculescu, Duca és Constantinescu miniszterek fogják képviselni az ünnepségen.

— **Nem sikerült öngyilkosság.** Budapestről jelentik: A Ferenc József-hídról a Dunába ugrott Csáky Zsuzsa harminc éves tanárnő. A leányt kimentették. Vallatás alkalmával kimondotta, hogy Jászárokszállásról csak azért jött fel Budapestre, hogy öngyilkosságát elkövesse. Az okát nem akarja megmondani. Panaszkodott, hogy retiküljét pénzestül együtt elvitte a víz.

— **Bukarestben fölemelték a kenyérárát.** Bukarestből jelentik: A pékek ismételt kérelme folytán a kormány megen-

gedte a kenyér árának egy lejjel való emelését, azzal a határozattal kikötéssel azonban, hogy három hónapon belül semmiféle címen se kérhető újabb ár-emelés. A molnárszövetség követelése, mely megfelelő ár-emelést sürget, még tárgyalás alatt áll.

— **Utódállamok konferenciája.** Bukarestből telefonálják: Az utódállamok közös igényeik és érdekeik folytatódó tárgyalására Rómában, vagy esetleg Bukarestben konferenciára ülnek össze még február hónapban.

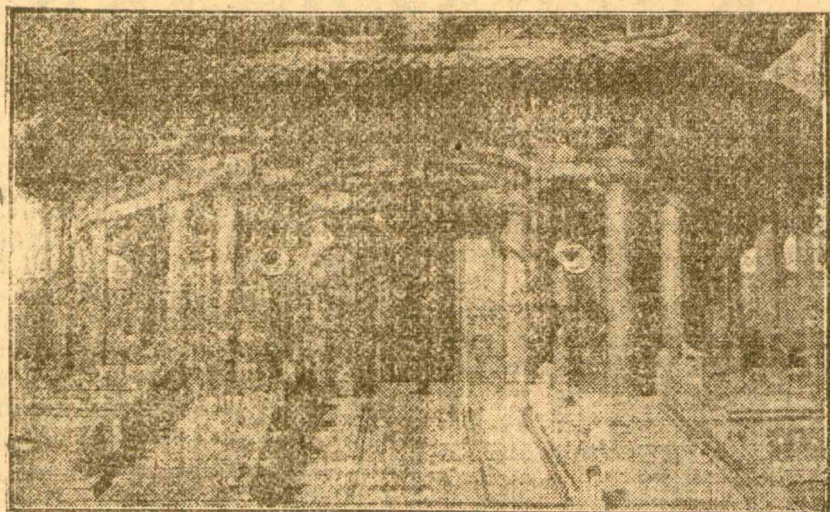
— **Módosítják a bélyeg-törvényt.** A pénzügyminiszteriumból kiszivárgó hírek szerint lényeges javításokat eszközölnek a bélyegjavaslaton, melyek főleg a törvény visszaható erejére és a házastársak közti jogügyletekre vonatkoznak. Ezenkívül a javaslat parlamenti tárgyalása közben is sok módosítást fognak ajánlani az ügy előadóit: Dan Emil a kamarában és Toni Iliescu a szenátusban.

— **Elkészült a vádirat Rákosiék ellen.** Budapestről jelentik: Az ügyészség elkészült a Rákosi Mátyás és negyven bűntársa ellen szóló vádirattal, s a rendtörvény alapján az állam és társadalmi rend felforgatására irányuló bűntett címén emel vádat ellenük.

— **Az építőmunkások műkedvelő előadása.** A brassói építőmunkások szakcsoportja fennállásának 20-ik évfordulója alkalmából Heyermans Herman világhírű „Remény” című négy felvonásos halászdramáját adja elő a „Törökvis” dalkör műkedvelőinek közreműködésével. A darab bár a nehéz fajsúlyúak közül való, Kerekes Mór ismert rendezésében nagy sikernek néz elébe, amennyiben az egyes szerepek Brassó válogatott és legjobb munkásműkedvelőinek kezében vannak. Az előadás január 24-én, vasárnap a Redoute színháztermében lesz, reggelig tartó táncos egybekötve. A zenét Pataki Feri kitűnő zenekara szolgálja.

— **A brassói sziguranca leplezte le a marosvásárhelyi kommunistákat.** A napokban megírtuk, hogy a marosvásárhelyi kommunista ifjúságok szervezetét a marosvásárhelyi sziguranca leplezte le. Ezze szemben illetékes helyről nyert információk szerint az ifjúságok elfogatását a brassói sziguranca eszközölte. Ugyanis január 4-én a brassói sziguranca tudomást szerzett arról, hogy Szászrégenben és az egész Maros-völgyben nagyban folynak a kommunista szervezkedések, arról az ottani hatóságok semmit sem tudnak. Ennek alapján, még azon a napon a brassói sziguranca főfelügyelője egy dektívet küldött Szászrégenbe megadván neki a kellő utasításokat. Mivel az ügy nagyon komplikált volt, a detektív egyszerű fogást használt, amelynek következtében sikerült is neki még 5-én az egész szervezkedést felfedezni. Szászrégenből aztán még aznap éjjel autóval felmentek Marosvásárhelyre, ahol az ottani sziguranca még fogalma sem volt a dolgról. Az egyik ifjúságosnőnél talált névjegyzék alapján letartóztatták a többi-

:-: 3 kell a kis babának: Höfer hintőpor, crém és szappan. :-:

Radió felvevő állomás Mukden egykori templomában.

Lysocform

Legjobb fertőtlenítőszer.

eket is. Novjczky Imre és Brettschneider Mariska még a mai napon is a brassói szigancán vannak.

— **A Brassói Magyar Dalárda** e hó 17-én, vasárnap délután 3 órakor tartja rendes évi közgyűlését a róm. kath. fiúiskola rajztermében az alapszabályokban előírt tárgysorozat tal, melyre a működő, pártoló alapító tagokat, valamint a magyar dal iránt érdeklődőket meghívja az elnökség.

— **Lengyel grafikai kiállítás Budapesten.** Budapestről jelentik: A kultuszminiszter ma délután ünnepélyesen nyitotta meg a lengyel reprezentatív grafikai kiállítást. A minisztert Michalovszky lengyel követ üdvözölte. Klebersberg váfaszában rámutatott a magyar-lengyel évszázados kulturkapcsolatokra és a magyar közönségnek a lengyel kultúresemények iránti érdeklődésére. A kiállítást a kormányzó is megtekintette s elismerését fejezte ki a lengyel követnek. A megnyitási ünnepélyen résztvett valamennyi külföldi követ.

— **Orvosi körökből.** Dr. Schlesinger belgyógyász specialista külföldi tanulmányútról hazaérkezett s rendelését Kórházucca 36. szám alatt újra megkezdte. Rendel délelőtt 11—1 és délután 3—5. Electro-fény és diathermias kezeléseket délelőtt 8—10 és délután 5—7-ig.

— **Előadás Amerikáról.** Lienert János botfalusi ág. ev. lelkész a múlt évben két és fél hónapot töltött Északamerikában és ott nemcsak értékes benyomásokkal és tapasztalatokat szerzett, de számos jól sikerült felvételt is csinált. Lienert csütörtökön este 8 órakor több mint kétórás előadásban számolt be amerikai élményeiről a Honterus-aulát zsufolásig megtöltő közönségnek. A rokon-szenves megjelenésű és kellemes előadásu, lelkész vetített képek bemutatása mellett beszélt Newyorkról, Chikágóról, Pittsburggról, Clevelandról, Washingtonról, a Niagara zuhatagról, Ford és Carnegie óriási autói, il-

letőleg acélműveiről, az amerikai négerekről, az építésmódokról, a női divatról s érthető szeretettel és részletességgel a kivándorolt százszokról. Megállapította róluk, hogy nagytöbbségükben erős küzdelmet folytatnak a létért és könnyes szemmel gondolnak az elhagyott hazára, ahová visszatérni legforróbb vágyódásuk. A nagyon szép és tiszta képeket Király Henrik róm. kath. főgimnáziumi tanár gondosan vetítette a vászonra. A közönség nagy tetszéssel fogadta Lienert előadását, aki tekintettel a nagy érdeklődésre, a jövő héten megismétli azt.

— **Elfogtak egy vagonfosztogató bandát.** Marosvásárhelyről jelentik: Hónapok óta fosztogatta egy társaság a marosvásárhelyi nagy állomásra érkező, áruval megrakott vagonokat. A rendőrség, mely napról-napra kapta a panaszos feljelentéseket, erélyes nyomozást indított meg az ismeretlen tettesek ellen., végül munkáját siker koronázta. Kiderítette, hogy a rendszeres betöréses lopást tizenhat tagból álló banda követte el, melynek minden tagját letartóztatták. A betörők mindnyájan állás nélküli kereskedősegédek és facér munkások. Mivel ebben az ügyben hat orgazda van érdekelve, akik még ma szabadlábban vannak, a rendőrség a nyomozás érdekében csak holnap ad bővebb információt, amikor a tettesek kilétét is nyilvánosságra hozza. A tolvajok lakásán rengeteg mennyiségű élelmiszert, cukrot, kávé; lisztet stb. találtak.

— **Herezeg Ferencz vígjátéka Stockholm-ban.** Budapestről jelentik: A svéd fővárosban nagy sikerrel előadták Herczeg Ferencz »Három testőr« című vígjátékát.

— **Borzalmas gyilkosság Galaczbán.** Bukarestből telefonálják: Galac város közönségét rémes gyilkosság tartja izgalomban: a Caratos-nővéreket, kik igen nagy vagyont örökölték, tegnap éjjel lakásukon meggyilkolták. A gyilkosságot két fiatal suhanc hajtotta végre bestiális kegyetlenséggel. A gyilkosok szerelmi viszonyt folytattak a szakácsnővel és a szobalánnyal: ezek fölbujtására ölték meg a szerencsétlen teremteteket. A két gonosztevőt még nem sikerült elfogni, felbujtóikat azonban már letartóztatták a rendőrség. A mindenes cseléd magyar leány: Jászón Verának hívják, háromszéki származásu.

— **Lezuhan egy katonai repülőgép.** Pozsonyból jelentik: Galanta közelében egy katonai repülőgép lezuhan és összetört. A pilóta megsebesült ugyan, de életben maradt.

— **A Veres kereszt hálja.** A Veres kereszt brassói szervezete január 20-án este 8 órai kezdettel a Vigadó valamennyi termében jótékonycélu táncmulatságot rendez. Mivel a brassói Veres kereszt szegénysorsu iskolások részére nemzeti-ségi különbség nélkül élelmező kantint tart fenn, a befolyt jövedelem egy részé-

vel pedig az erdélyi hadirokkantakat segélyezi, a rendező választmány ezúttal is kéri a jótékony lelkű közönséget, hogy a táncmulatságon minél számosabban megjelenni szíveskedjenek. A földszintre szóló jegy ára 80 lej, erkélyjegy 120 lej. A jegyek előre válthatók Bologa, Zinz és Verzár üzleteiben, este pedig a pénztárnál.

— **Unitárius vallásos estély.** A közelebbi unitárius vallásos estély január hó 17-én vasárnap délután 4 órakor lesz a ref. szertet házban. A műsort ének, szavalatok, vallásos előadás és felolvasás alkotják. Rendezők Fazakas Zsigmondné és Riehlovits Antalné. Mindenkit szívesen látnak. Vallásos estély után lesz a január hó 10-én tartott estély elszámolása, melyre a nőegylet tagjait és presbitereket ezuton is tisztelettel meghívja az elnökség.

— **Szent Antal estély.** A brassói róm. kath. nőegylet január 17-én, vasárnap délután 6 órakor a főgimnázium tornatermében Szent Antal estélyt tart. A műsort holnap közöljük.

— **Beteg a lengyel pénz.** Varsóból jelentik: A kormány megfeszített munkával iparkodik az ország zúllott pénzvészonyain segíteni. Skrzynszki miniszterelnök megállapodott a pénzügyi körökkel, hogy a külföldi szakértők véleményét fogja kikérni a helyzet szanalása tekintetében.

LINOLEUM
Haas Lipót
Temesvár
Bul. Regele Ferdinand
LERAKATOK:
CLUJ, Str. Universităţii 1.
ORADEA-MARE, Bul. Regele Ferdinand 5.

Nagy alkalmi vásár
mélyen leszállított árak mellett

Linoleum:

67 cm. széles méterenként	Lei 135.—
90 " " "	" 170.—
100 " " "	" 200.—
115 " " "	" 230.—
135 " " "	" 270.—
200 " " négyzetméter	
Valódi átöntött Inlaid-linoleum 200 cm. széles, minden színben.	

Viaszkosvászon asztalterítő:

78 cm. széles méterenként	Lei 100.—
100 " " "	" 125.—
115 " " "	" 145.—
Bőrvászon minden színben és minőségben nagy választékban.	

Szőnyegek:

Futószőnyegek mindkét oldalon használható	Lei 98.—
Velour futószőnyeg I-a	" 515.—
Agyelők	" 125.—
Ebédülőszőnyeg 200/300	" 1600.—
Olomántakarók	" 1600.—

Felöltőszerű gummiköpenyek 950 lejttől
Valódi Wimpasingi hű- és sárcipők minden számban és nagyságban. / Női hőcipő párja Lei 500.

Betegápolási cikkek, gyermekjátékok, sportcikkek nagyban és kicsinyben.
Nagyban és kicsinybeni eladás

"FARMODONT"
FOGKRÉM

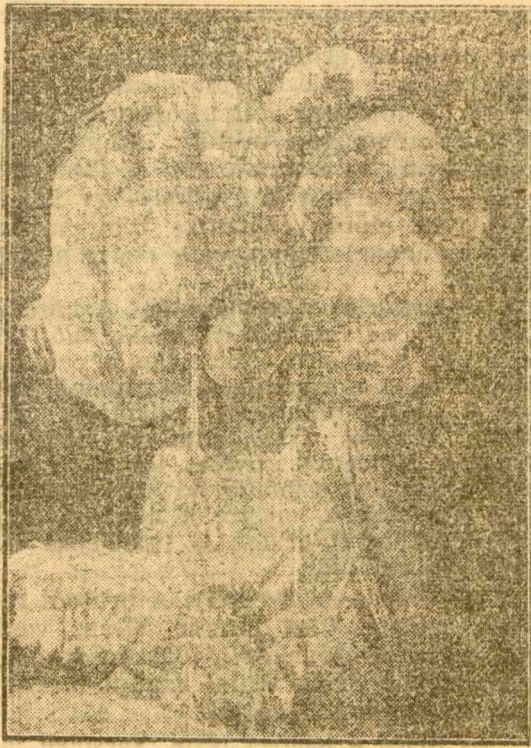
Pöstyéni iszap
házi kúra

a legjobb és legbiztosabb kúra csusz, ischiász és rheuma ellen.

Minden gyógyszerárban és drogériában kapható
Pöstyén fürdőn Thermia téli-palota nyitva.

Brassói főlerakat: **Krafft és Herberth** drogéria

BERETVÁS PASZTILLA a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja

Ethel Barber, szépségdíj nyertese, bál toalléiben, ékszerekkel

— **Magyar-román egyezmény.** Az Argus értesítése szerint budapesti pénzügyi körök felkérték a magyar kormányt, hogy a leg-sürgősebben indítsa meg Bukaresttel a tárgyalásokat egy magyar-román pénzügyi egyezmény megkötése érdekében.

— **Szolgáltatás gyógyszerárak.** Január 16—30-ig a déli, éjjeli és vasárnapi szolgálatot Jekelius F. Reménygyógyszertára, Kapu-utca 23 szám alatt és Klein Viktor Arany Korona gyógyszertára, Bolgarszeg, Katalin-uca 7 szám alatt látja el.

— **A Wiesenthal Testvérek,** Elza, Berta és Márta, a három világhírű táncosnő romániai körútjuk alkalmával Brassóban február 4-én táncestélyt rendeznek. Közreműködik a teljes számú városi zenekar, Richter Pál zeneigazgató vezetésével. A tökéletesebb színpadi viszonyok miatt az estélyt a Redoute-nagytermében tartják meg, mely ilyen nagy művészeti esemény számára tulajdonképpen igen kicsi és így valószínű, hogy a jobb jegyeket rövidesen elkapkodják. Klingsor hangversenyiroda.

— **Orvosi körökből.** Dr. Ritter bőr- és nemibetegségek szakorvosa vasárnap kivételével naponként rendel Hirscher-uca 25. I. szám alatti rendelőjében, nőknek 1—fél 2-ig, férfiaknak délelőtt 12—1-ig és este 7—8 óráig. Quartz és villanykezelés fél 11—12-ig. Dr. Oeken-féle villanyhő-kezelés.

— **Modern Mozgó.** Repülőgépen a föld körül a modern kalandorfilmek legtekélyesebb alkotása szombatn kerül bemutatásra. A 2 részből 20 felvonásból álló világsláger főszerepeit Ellen Richter, Bruno Kastner, Reinhold Schunzel, Max Landa és Claire Lottó, egy szóval a német művészek legelső játszáka. A film a következő helyeken lett felvéve: Páris, Berlin, India; Newyork; Khina, Malári szigetek, Cairó; Vörös-tenger, Ceylon, Madagaskár, Sphinx, Genova, Colombo; Singapore, Sanfrancisko stb. Elő készületben: »A bagdadi tolvaj» és »Asszonyok, kiknek nem szabad szeretni» 1926 min den vitán felüli leghatalmasabb slágerei.

— **Orvosi körökből.** Dr. Springer Arthur fogorvos és szájsebész rendel Kapu-utca 66 szám alatt. (Brassói Lapok épületében.)

— **Rádió koncertek az Apollóban.** Az Apollónai napok óta folynak a munkálatok Alexander Hans Pluj mérnök vezetésével a legnagyobb rádió felvevő állomás kiépítésén. Egy-két nap csupán és a nagyközönség a világvárosok koncertjeit és opera előadásait hallgathatja a szünetekben ingyen az Apolló Mozgóban. Mindennap új műsor, és mindig előre lesz bejelentve az előző nap műsra.

(*) **Köhögés, rekedtség, hurut ellen leg-jobb a valódi RETHY-féle pemeflényekorka.** Mindenütt kapható.

— **Apolló Mozgó.** Pénteken és szombaton fut még a csodászépségű Művészver-Művészszerelem című film. Petrovich és C linnal a főszerepekben. Vasárnap az idei Sámson attrakciók egyikét Sámson a halál védenca címűt vetíti az Apolló. Ezenkívül 4 felvonás teljesen új Zigotte vígjáték is lesz vetítve. Jón. Megbolygított asszony Pola Negrivel. Az élet nyomorultjai Rod la Roque és Várkonyi Mihály-al. Dorian filmek. A fehér apáca. Világszenzáció Lilian Gish-el.

KÖZGAZDASÁG

Középeurópai hitelkataszter készül

Hogyan akarnak védekezni a hiteltultengések ellen?

BUDAPEST. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Prágai jelentés alapján közöl-tük annak idején, hogy a csehszlovák bankok képviselője, az Icdusta, a hite-lek nyilvántartása céljából külön osz-tályt állít fel. Ujabb jelentésünk szerint ez meg is történt és a bankok irodája már hetek óta ellátja ezt az információs szolgálatot. Az iroda működésével a cseh-szlovák bankok nagyon meg vannak elé-gedve s úgy látszik, hogy ez indította a magyar Takarékpénztárak és Bankok Egyesületét arra, hogy kapcsolatot keres-sen ezzel az intézménnyel. Prágai jelen-tés szerint a magyar bankoknak erre azért van szükségük, hogy állandóan tá-jékoztatva legyenek Szlovákiában levő ér-dekeltségeik hitelviszonyairól. A bankok-nak az a céljuk, hogy Budapesten a Tébe kebelében is megvalósítsák a hiteltudó-sításnak azt a szervezetét, amelyet a cseh bankok állítottak fel.

A Tébe információs irodájának célja volna a hitel tultengését és a hitellel üzött visszaéléseket megakadályozni. Erre leg-megfelelőbbnek nézik a cseh mintára meg-szervezendő irodát, amely

automatikusan értesitené a ban-

Nem fejlődik Románia állattenyésztése

BRASSO. (A Brassói Lapok tudósítójától.) Több ízben rámutattunk már az állatki-viteli rendszer káros következményeire, mely a termelést visszaszorítja s biztos esőbe juttatja az egykor oly virágzó állattenyésztést. Ezt az állításunkat a Román mezőgazdák folyó-irata is alátámasztja, amely adatokat közöl az 1924. évi állatállományra s amelyekből kidomborodik az állattenyésztés visszaféjlő-dése. Még ugyanis 1922-ig örvendeten emel-kedik az állatállomány, addig 1922-től lassan csökken a létszám vagy legjobb esetben meg-állapodott.

A marháknál a létszám fokozatos csök-kenést mutat, míg ugyanis 1922-ben öt mil-lió 745 ezer darab volt az állomány, addig ez a szám 1923-ra öt millió 548 ezerre apadt le, s 1924-re már öt millió 398 ezerre fogyott, úgy, hogy két év leforgása alatt kerekén 350 ezer darabbal csökkent az állomány, holott ez alatt az idő alatt jórészt a kivitel is szü-netelt, nem volt járvány sem. Ez csak a termelés visszahatásával magyarázható, s a piachájjnyal, melyet a mai kiviteli vámok teremtetek. Szomorú a helyzetben az, hogy az a folyamat első sorban a csatlott területe ket érinti, ahol a marhák jobb minőségűek. A régi királyság ugyanis bizonyos javulást mutat, míg a csökkenés Erdély, Bukovina és Besszarabia állatállományára esik. Tudva-levő, hogy Erdély és Bukovina Bécsbe és Budapestre szállították marháikat a háboru előtt, ma ellenben nincs lerakódó helyük a tiltónak mondható vámtarifa miatt.

A lovaknál némi emelkedés észlelhető. 1922-ben 1 millió 802 ezer volt az állomány, 1923-ban 1 millió 828 ezer, míg 1924-ben 1 millió 845 ezerre nőtt a szám. Ez a szerény gyarapodás azonban mezőgazdasági államban nem mondható kielégítőnek, mert az évi gya-rapodás még 1 százalékot sem tesz ki.

Végéreményben a sertésállomány is apa-dást mutat. 1922-ben az állomány 3 millió 146 ezer, 1923-ban 2 millió 921 ezer, 1924-ben pedig 3 millió 133 ezer. Az apadás különö-sen 1922 és 1923 között jelentékeny, mert a 200 ezer főnyi csökkenést az 1923—24 évi gyarapodás sem tudta pótolni, úgy, hogy vég-eredményben a veszteség ennél az állattaj-nál is fennáll.

Tiszteletreméltó kvételt alkotnak a ju-hok, melyeknek létszáma örvendően eme-lkedett. 1922-ben 12 millió 320 ezer, 1923-ban 12 millió 320 ezer, 1923-ban 12 millió 480 ezer, 1924-ben 12 millió 611 ezer darab a juhállomány. Ez azzal magyarázható, hogy a román juhászok nem alkalmasak a külföldi piacra, míg a belföldön a textilipar némi fellendülése folytán ma egyedül a juh az egyedüli rentábilis állat. Egy juh ára 7—800

kokat minden folyósított hitelről

és ilyen módon a bankoknak állandó biz-tos áttekintésük volna arról, hogy az egyes cégek mennyi hitelt vettek igény-be az egyes bankoknál.

A terv technikai keresztülviteléről a bankok később fognak határozni.

Vannak olyan jelentések is, melyek szerint hasonló törekvés mutatkozik a bécsi nagybankok körében, amelyek szin-tén fel akarnak állítani ilyen informá-ciók osztályt és ebből a célból szintén kapcsolatot kerestek a csehszlovák ban-kok egyesületével. Így tehát előrelátha-tólag néhány héten belül a csehszlovák magyar és az osztrák bankok külön in-formációs szolgálattal fognak rendelke-zni, hogy a hiteltultengések megelőzését belföldi és külföldi relációban egyaránt biztosítsák.

Romániában szintén szóba került a hitelezői védegyelet kiépítése. Mondanunk sem kell azonban, hogy egy önként mű-ködő szerv csak előnyére válnék hitelvi-szonyainknak s a bankok hivatalos or-ganuma nagy szolgálatot tehetne a kül-földön megingott bizalom helyreállítá-sában.

lej, s a bányászai, gyepjával és turóval évi 1000 lejt jövedelmez, úgy, hogy az állatte-nyésztők szaporítják az állományt.

Ha általános szempontból nézzük a hely-zetet mégis veszteségről beszélhetünk, mert a juhállomány gyarapodása nem pótolja a mar-állomány csökkenését. Átlagos számi-tás szerint ugyanis tíz darab juhot vesz-nek egy marhának, úgy, hogy a gyarapodás ily átszámítással csak 129 ezer darabot ten-ne ki, kevesebbet, mint amennyivel a marha-állomány fogyott.

Szakkörök véleménye szerint ezen a helyzeten csak a szabad verseny, módoza-tainak s a kivitel megnyitásának útján le-het segíteni. El kell forolni a még ma is túlmagas kiviteli vámkokat, hogy a terme-lők és állattenyésztők előtt rentábilis és ke-resett foglalkozás legyen a marhatenyésztés.

A MAI PÉNZPIAC

Péntek, január 15

A világpiacon nincs lényeges változás.

A belföldi piacon: nincs lényegesebb vál-tozás. Az áru még mindig kevés, a kereslet viszonylag élénk. Dében: egy svájci frank 43.35 lej, egy dollár 223 és egynegyed, egy olasz lira 9.10, egy német márka 53.35, egy dinár 3.95, egy angol font 10.87 lej, egy francia frank 8.40 lej, egy cseh korona 6.64, egy osztrák shilling 31.50 lej, egy lejért 315 magyar korona.

Zürichben száz lej 2.32 és fél.

Budapesti értéktőzsde. A csütörtöki tőz-sdennapon változatlan a helyzet. Zárati árfo-lyamok ezrekben: Magyar Hitel 300, Osz-trák Hitel 114, Salgó 398, Rima 101; Déli-vasút 346, Kohó 270, Atlantika 9.5; Ganz Danubius 1916, Kőszén 2640, Papírpár 22 Nasici 1335 Szlavónia 53, Földhitelbank 209 Viktória malom 340, Pesti Magyar Kereske-delmi 840, Beocsini 970, Urikányi 1110; Láng 82.5, Lipták 27, Schlick 47.5; Bras-sói 373, Zabolai 17, Cukoripár 1395; Klotild 10, Temesi szesz 320, Hungária mütárgya 92, Olasz Bank 15, Angol-magyar 30; Leszá-mítoló 60, Magyar-Cseh 17, Nova 244; Kron-berger 3, Csáky 6, Izzó 720; Magnezit 880; Ofa 451, Malomsoky 7.5, Pesti Hazai 1800; Fegyver 410.

(—) Londoni árfolyamon váltják be az aranyat. A minisztertanács a bányatörvény alapján úgy rendelkezett, hogy az iparügyi minisztérium, illetőleg a mértékek és súlyok vezérigazgatósága a romániai termelők által bányászott aranyat a londoni világpiaci áron váltják be, viszont az átadott arany 4 száza lékát tartásá vissza természetben finomítási és kezelési költségek fejében. Az arany és ezüst ötvösök részére a Romániában termelt

egész aranymennység 10 százaléka adandó át világaritási áron. A beváltó hivatalnak átadott ezüstnél is a mennyiség 4 százaléka természetben visszatartandó finanszírozási és kezelési költségek fejében.

(—) Mennyit ér egy aranyfrank a postai forgalomban? A posta és távirda vezérigazgatósága január 15-től kezdődő hatállyal az aranyfrank egyenértékét a nemzetközi távira tok és telefonbeszélgetések díjazására úgy állapította meg, hogy egy aranyfrankra 43 lejt kell számítani.

(—) A latin éremunió felbomlására van kilátás. Brüsszeli jelentés szerint Belgiumnak az a szándéka, hogy ez év végén kilép a latin éremszövetségből. Ha ez a szándéka valóra válik, a latin éremunió felbomlanék.

(—) Magyar pénzügyi körök lépéseket tettek a román-magyar kereskedelmi szerződés megkötésére. Budapesti jelentés szerint magyar pénzügyi körök közbenjártak a magyar kormánytól, hogy a szükséges lépéseket a magyar-román gazdasági egyezmény megkötésére tegye meg.

SPORT

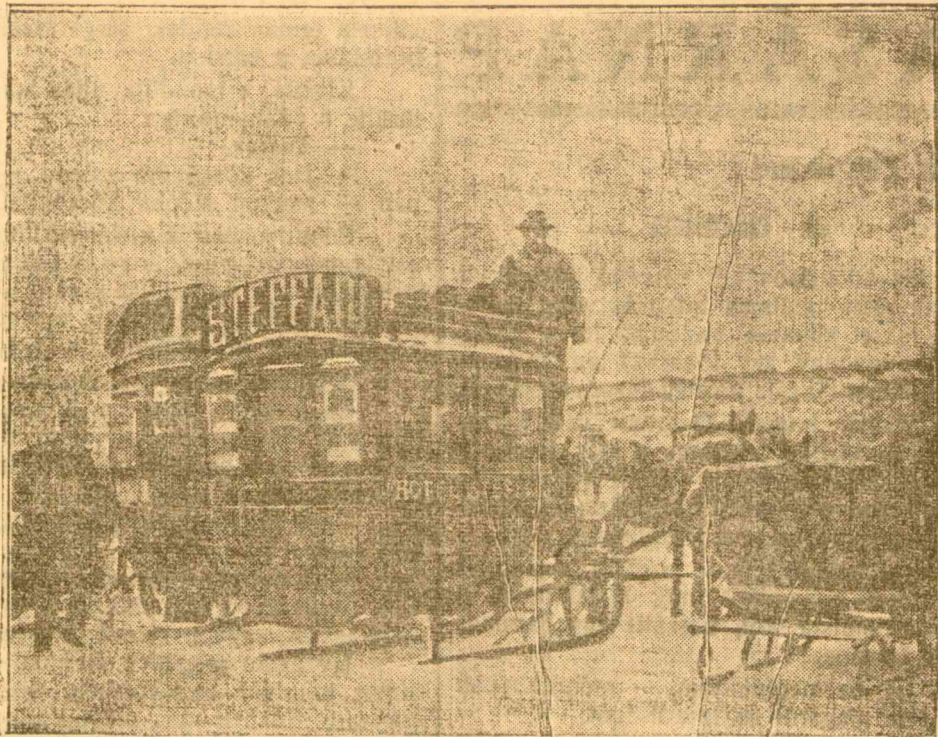
(x) Az olasz válogatott csak 2:1-re tudta az NSC-t legyőzni. Torinóból táviratozzák: Az NSC csapata tegnap Torinóban a jövő vasárnap a cseh válogatott csapattal megütköző olasz nemzeti »tizenegyes« került össze, hogy mint kemény ellenfél kényszerítse az olasz válogatott csapatot tudásának teljes kifejtésére. Mindenki hatalmas gólarányú vereségre számított, de a fekete-fehérek legénysége tudatában volt annak tegnap délután, hogy mivel tartoznak a bajnoki táblán elfoglalt előkelő helyezéseknek.

A magyar csapat elejétől végig méltó ellenfele volt Európa ma egyik legelső futball-nemzete válogatott csapatának. A pálya jeges volt és nem nagyon kedvezett a játéknak. Az NSC gólját Rémai II. míg az olaszokét Cevenini és Magnozzi lőtték. Az olaszok első gólja tizenegyesből eredt. Az olasz csapatban a támadás és a halvesor emelkedett ki, míg a magyar csapatnak minden egyes tagja egyaránt kivette részét a kitűnőnek mondható eredményből.

(x) Európa jégkorcsbajnokságai. Davosból táviratozzák: Az Európa jégkorcs bajnokságokért Tolyó küzdelemben a vigaszversenyben Anglia—Franciaország 3:1 ezüstgyőzelemmel Anglia bekerült a végfordulóba. Franciaország—Belgium 1:0 (0:0). Anglia—Belgium 5:3 (3:0).

(x) Magyarországi ifjúsági birkózóbajnokság. Budapestről jelentik: Szépszámu közönség előtt rendezte meg a Magyar Birkózó Szövetség ez évi ifjúsági birkózóbajnokságokat. A hatalmasan feljavult ifjúsági gárda bizalommal tölthette el ennek a szép és klaszikus sportnak híveit a jövőt illetően. A versenyen egyelőre még a fővárosi gárdája dominált, bár a vidék hatalmas előretörése tavalyhoz képest erősen szembetűnő volt. A verseny sajnálatos balesetének a súlycsoport egyik vidéki aspiránsa, Hadraba Béla (Szeged) lett az áldozata, aki mérkőzés közben oly szerencsétlenül esett ki a szőnyegről, hogy fején súlyosan megsérült és a Rókus kórházba kellett szállítani. A verseny részletes eredménye a következő: Pehelysúly 1. Zombory Gyula MTK. 2. Széll Dezső Vasas. 3. Plasek Pál Ganz. Könyvsúly: 1. Klinger László UTE. 2. Kronomé Ferenc MAV. 3. Klein Gyula MTE. Kisközépsúly: 1. Kellner Károly Debrecen. 2. Saly József UTE. 3. Reményi Sándor MAV. Nagyközépsúly: 1. Horváth János Postás. 2. Szeiffert Ferenc Vasas. 3. Hadraba Béla Szeged. Nehézsúly: 1. Tunyogi József FTC. 2. Wellis Pál MTK. 3. Korpási Szeged.

KAVIAR A LEGJOBB EROTIKUS HETILAP

Szántalpon mozgó omnibusz hotel St. Moritzban.

Nyílttér

— **Értesítés.** Ezennel felkérem a vállalkozó, szállító és étteremtulajdonos urakat, hogy az államépítészeti hivatal (Serviciul de Poduri si Sosele) jelenleg letartóztatásban levő volt könyvelője, Gheorghe Radulescu elleni összes panaszait azonnal a fentnevezett hivatalnál (Kut-uca 41 sz.) benyújtani szíveskedjenek.

*Ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Szerkesztői üzenet

— **Érdeklődők.** Kelemenné Zathureczky Berta »Embergylölő« című regénye nemcsak könyv alakban is megjelenik. A könyv mint az eddigi megjelent munkái izléeses kiállításban került a közönség elé és utánvételes szállításra előjegyzéseket már most elfogad a Brassói Lapok kiadóhivatala.

Nagyváradi olvasó. Névtelen leveleket nem vehetünk figyelembe. Egyébként ajánljon más valakit, aki jobban elvégzi ezt a munkát.

NEUMANN M.
Ruhatelepe - Uriszabósága
80 éves jubileumára
1845. szerényebb anyagiakkal rendelkezők is 1925. igényeiknek megfelelően ruházkoznak
„KÖZÉPOSZTÁLY” ujjonnan átszervezve.

Férfi öltöny
mérték után:

Lei .. 3000.-
Lei .. 3700.-
Lei .. 4200.-

Szövet és hoz-
závalóért cé-
günk régi hir-
neve szavatol

Férfi raglán
mérték után:

Lei .. 2800.-
Lei .. 3500.-
Lei .. 4200.-

NEUMANN M.

Ruhatelepe-Uriszabósága. — Brassó, Károly Herceg-utca 21 szám alatt.

VASÁRNAP

Móricz Zsigmond:

A bicska

A kis állomáson két felszálló is volt, s így a fák alatt hatalmas futkosás volt. Rettenetesen rakott almafák hajlottak le a vasuti kocskig, úgyhogy aki kihajlott az ablakon, akár szakíthatott is róla, ha elég hosszú karja volt.

— Hamar, hamar! Gyerünk csak! Felszállani: — kiabált a kalauz s már emelte is a sipját a szája felé, mikor feltűnt a bakterház előtt kipirosodva a falusi tiszteletes, aki a bakfi lányával igyekezett a vonathoz.

Erre a kalauz levette szájáról a sipot s visszatartotta a vonatot, míg a lelkiatya, ő maga is kálomista volt, beszállt egy harmadosztályu kocsiába.

— Jaj, de megfutottam, — mondta a pap s törölgette magáról az izzadtságot.

Akik bent voltak a kocsiában, ellenségesen néztek rá, mert nyilvánvaló volt, hogy panama történt: egy ur kedvéért feltartották a vonatot!... De különben egy ősi ellenszenv fogadja az új utast, aki jön elfoglalni egy helyet a kupében, ahol a bentülők az őslakók tulajdonjogával védik a padot s a levegőt.

— Na, ülj le fiacskám, ülj le kicsim, köszönöm szépen, — s megköszönte egy fiatal asszonynak, aki helyet adott az ablaknál. — Nagyon köszönöm.

Ezzel letelepedtek s a dübörgő vonatban lassan beleszoktak, bele színtelenedtek a társaságba.

— Látod fiam, így szeretek én utazni; harmadik osztályon; a jó nép közt, — mondta lányának a pap, — nézd milyen derék, becsületes emberek, csak úgy süt róluk a jószág, emberség, a becsület. Magyar emberek ezek! Ilyen tisztességes jó arcokat csak magyar vidéken lehet látni! Csak itt az alföldön! Fiam, a kálvinista magyarnak nincs párja!

A kislány hozzá volt szoktatva, hogy amit az apukája mond, az szép és azt el is kell hinn. Szegényke hitte is, csak az orra ne lett volna olyan kényes.

Egy-két állomás múlva az apa előszedte az elemőzsiás kosarat, mert hisz ha az ember vonatba ül, akkor mingyárt enni kell. Ez az illem. A harmadik osztályban. Mert itt a legszébb dolog, amit művelni tud az ember, a leguribb, a legfinomabb, az: ha eszik! Ha van mit enni neki. Pláne, ha jófalatok vannak. Rántott csirke! Azt kipakolni. Az a beszéd.

Hát a pap is kipakolta a gyönyörű bécsi szeletet. Két és félkiló borjufelsárt hozott a felesége, a nagy mérsárostól, hogy néhány igazi szép szeleteket készíthessen az utra; a cafat, a csont, az inak otthon maradtak nekik. De akkorak is voltak ezek, mint egy-egy palacsinta. S jó vastagok, pirosra, puhára sültve. Nincs az a virág, amelyet a templomban jobban megnézegetnének, mint egy-egy ilyen szelet sült húst a harmadik osztályon.

Tyű, teremtetted, de nincsen bicska! A nagy sietségbe otthon hagyta a tiszteletes ur. — Mondtam, hogy ott marad az asztalon! — pattintott a pap s körülnézett méltatlankodva. — Ejnye, ejnye...

Most már mi lesz. Csak nem fogja az ember kézzel marcangolni a húst s foggal, ki hogy tudja!

Nem, nem. Ott ült szemben velük egy öreg pásztoremberforma ember, aki kezdettől fogva nagy keményen s szemmozdulás nélkül nézte őket. Egy olyan igazi alföldi, megközelíthetetlen vén pápista betyár, akinek a szeme átlát a veséken. Hallotta ez eddig is a sok szót, de azt is jól tudta, hogy olcsóbb a harmadik osztály, mint a második. Mert ha a második osztály volna olcsóbb, vagy pláne az első, a legelső osztály volna legolcsóbb, mondjuk, ha ingyen jegye volna a tiszteletes urnak az I. osztályra: akkor nem menne a lányával a jó nép közt a harmadikon, hanem elmenne a magaszörűek közt az I-n.

No de hát ha nincs bicska, az más. Nyúlt a zsebibe, a kislány zsebibe, s akkor megállt. Megcsóválta a fejét s nyúlt a csizmaszárbá s

kihuzta onnan rendes, sárgarézzel kivert kis börtökben a bicskát.

Kivette, a mándlija ujján takarosán megtörülte s odanyújtotta:

— Tessék.

— Haj, köszönöm szépen. — mondta a pap, — nagyon szépen köszönöm.

Ráhunyoritott a kislányra, hogy nem kell azt komolyan venni, hogy a kés a csizmaszárban lakik s a kabátujjába való pucoválást... Inkább, no, ő is megtörülte egy kicsit — hogy a gazda meg ne sértődjék — tenyerébe.

Azzal hozzáfogott szeletelni a húst.

De hogy fogott az a bicska!... Szinte megijedt tőle... Mint a vajba, úgy ment a husba. Mint a borotva a szőrszálat, a levegőben metszette.

— Ejha, — mondta elismeréssel, — ez aztán bicska!

— Bicska! — mondta az öreg.

— Nagyon fáj a bicska! — szólt a pap. — Nagyon, nagyon remek bicska!

Igy aztán megették a húst, a kenyeret, almát, mindent. Igen jóízűen, nagyon jól laktak vele. Közben meg megújította elismerését a pap, hogy:

— Mesés egy bicska! — mondta.

— Meghiszem azt, — bakkantott az öreg mezei ember.

— Remek egy isteni bicska. Ilyen élű bicska még nem is volt a kezemben.

Ez így ment, míg csak újra meg nem törölgette a kését, s visszaadta. De még akkor még egyszer megdicsérte.

— No, kedves bátyám, köszönettel adom vissza a kését! Nagyszerű egy szerszám! Mondhatom, hogy finom éle van!

— Hm, — mondta az öreg pásztor, s nagy méltóan érintette meg a kés élét a körmével, — azt csak a Hektor tudná megmondani!...

A papnak leszállt a vére.

— Hát micsoda bicska ez?

— Ez kérem?... Herillő bicska!

A pap belesápadt s rögtön nyúlt a konyakos üveg után a kosárba.

— Mi az apukám, mi az? — kérdezte a kislánya.

— Semmi, semmi, fiam... a... a... csunya dolgot szokott vele vágni... a körmét meg mit... tudod...

S már sietve itta a szilvóriumot, amit a háromcsillagos üvegbe a jó gondos tiszteletes asszony töltött.

Három napig folyton konyakozott, míg elfelejtette a finom élű, isteni jó bicskát.

o

Cholnoky László:

Furcsa madár

1.

Czinczerella, az udvarhölgye, a lépcső alján magasra emelte az uszályát, lágyan odadette a kezébe, mélyen meghajította magát, a szemét lesütötte, majd megindult visszafelé. De ahogy egy-két fokkal feljebb hágott a lépcsőn, a teste egyre fogyott, finomult, ködszerűbb lett, a negyedik lépcsőfokon már átderengett rajta a holdsugár, amikor pedig az ötödikre lépett, hirtelen elfogyott, eltűnt.

A urnő csodálkozva nézett utána, de hirtelen megértett mindent és akkor elégedetten bólintott.

— Mindig is ilyen diszkrét, finom és titoktartó volt, — mondta magában boldogan, azzal aztán dobogó szívvel megindult a kert kanyargós útjain.

Csodálatos nyári éjszaka volt. Az égen szikráztak, lobogtak a csillagok és a virágok sem aludtak, hanem kitarva kelyhüket, csodálkozva néztek egymásra. A régi, esőmosta kőfaun a fák között holdsugárból szőtt palástot öltött, a rózsaszínű madarak pedig úgy hulláltak el énekük hangjait, mint zengő üveggyöngyöt.

Amikor a folyó ringó bürűjén átlépdelt, a lovag hirtelen, váratlanul ott állt előtte. Domboru mellére ráfeszült sötétvörös ruhája, ujjának hasítékain alul buzavirágok selyem buggyant elő. Balkezének csuklójával magasra emelte aranyos-markolatú kardját, sötétbársony barettjéről rózsaszínű tolt lengett alá. Odalépett szíve királynője elé, hódolatteljesen meg-

csókolta a kezét, majd a karját a magáéba öltve, megindult vele együtt a violás pázsiton az olajfák ligetében álló kertilak felé. Sokáig némán lépdelték egymás mellett, csak arra figyelve gyönyörteljes remegéssel, amint a lelkük egybefonódik; a lovag csak akkor szólalt meg halkán, amikor egyszer feltekintett.

— A filagória nincsen sehol, — mondta, miközben korallpiros ajkán titozatos mosoly vonult át, — talán csak a holdfény játszott velünk!...

Mert valóban, nem állt előttük semmi más, mint néhány eukaliptusz ezüstös törzse és hang sem kelt egyéb, min a folyó habjának feccsenése.

A szerelem éjszakája volt ez, aminő csak egyszer száll alá mindenkire.

— Királynőm, — mondta akkor a lovag, odahajolva hölgyéhez, hogy lehelle annak arcába szálit — most egyedül vagyunk, mint az Ajalon völgyének két szál violája... most engedje meg, hogy megcsókoljam az arcát!

A csók után a rózsaszínű madarak kitérték szárnyukat, bóbítás fejüket felszegték a csillagos ég felé s olyan diadalmos énekbe kezdtek, hogy az urnő halavány arcán könnyek gördültek alá.

De egyszer, hirtelen csend lett.

Halotti csendesség.

És akkor az erdő fái közül mély, hörgő sóhajlás hallatszott; valami halk, elcsukló sutogás rezgett át az éjszakán.

Az urnő riadtan tekintett hátra.

Az erdő fekete mélyéből hamuszürke emberi arc meredt rá üveges szemével; fakó ajkai közül véres hab csordult a harmatos füre. De mindezt csak egy pillanatra láthatta, mert a jelenés akkor már el is tűnt az egyik faóriás sötét törzse mögött.

— Szívem királynője, miért remeg? — kérdezte a lovag és a kardjához kapott.

De az urnő nem felelt, mert érezte, hogy a szíve dobogva, lüktetve felcsap a torkáig, az ajka pedig a csók nyomán cserepesse lesz, mint a libiai sivatag izzó homokja.

Az éjjeli szél dermedten bujkált a bokrok között, a folyó habja pezsegve, zsongva nyüzsgött tova, — valaki, vagy valami közelgett, az hozta magával ezt a néma idegen rémületet.

Messze az ég nyugati alján sötét vészmadár tűnt fel és lihegve, sürgősen szelte a nyári éjszakát. És ahogy közeledett, egyre nőtt, egyre több csillagot fedett el fekete szárnyával és amikor odaért föléjük és mozdulatlanul megállt, akkor látták, hogy nem is madár az, hanem ziháló, vergődő, rongyátépett emberi tüdő, amiből nyirkos, nyálkás vércseppek estek a pázsitra.

Az urnő akkor kitepte magát a lovag öleléséből és sikoltozva futni kezdett vissza; a kastély felé. És amire odaért és visszaneézett: ott, ahol a lovag állt, undok varangy vartyogott a sötét rögök között.

2.

— Kedves barátom,

jóformán még a reggeli toalettemet sem hoztam rendbe, máris sietek magának írni, hogy minél rövidebb ideig ringassa magát olyan illuziókban, amelyekből ugysem lesz valóság soha.

Remélem, nem vette komolyan a holnap esti találkát?

Bocsásson meg, hogy tréfát üztem magával, de higgye el, hogy nincs groteszkebb, nevetnivalóbb a világon, mint a szerelmes férfi, aki találkáért rimámkodik, — maguk azok, akik szinte rákényszerítenek bennünket, asszonyokat arra, hogy nevetve a szemükbe mondjuk: tu l'as volu, Georges Dandin!... Nem, kedves barátom, nem él olyan férfi, akinek a kedvéért bemocskolnám az én drága, jó férjem emlékét, akit a rettentő kór, a tüdővész, szinte a karjaim közül tépett ki és vitt el magával... Az éjjel is órála álmodtam, de hagyjuk ezt, hiszen maga nem is ismerte őt.

Még egyszer kérem, kedves barátom, bocsásson meg nekem és gondoljon rám szeretettel. Megígérem, hogy én is sokszor és sok őszinte melegséggel gondolkodom majd magára.

Isten vele, üdvözlí a maga urnője, vagy amint másként szokott engem nevezgetni:

szívének királynője.

Korkép Brassó multjából

Irta: Teleky Dezső.

1648. december 12-én, szombat délután temették el a brassói nagytemplom főhajója alatti családi kriptába Schaeser Bálintnak, a gazdag városi patriciusnak, Margit nevű leánykáját.

A temetés az elképzelhető legnagyobb pompával ment végbe. Ez nem volt ritkaság! Fejedelmek nem temették el hozzátartozóikat oly fényűzéssel, mint az akkori dusgazdag szász családok. Pazarlásuk tobzódása legkiválóbban a sírnál jelentkezett. A kegyelet leírása pogány mintára, a halottaknak pompás ékszerekkel való felékesítése bár divattá vált, azért még abban a korban is sok ember előtt visszatetsző volt ez a szokás.

Bethlen Gábor és I. Rákóczi György fejedelmek uralma alatt Erdély jólétnak és virágzásnak indult. Az élelmesebb szász iparosok és kereskedők olyan óriási vagyonra tettek szert, hogy már azt sem tudták, mibe fektessék felesleges pénzüket.

A közgazdaság még gyermekcipőben járt. Nem volt tőzsde, nem volt takarékpénztár, földbirtokot senki sem vett. A sok pénzt leghasznosabb esetben, építkezésekre fordították. Ezenkívül a pazarlásnak és fényűzésnek tág tere nyílt. Rengeteg összeget adtak művészies butorok, értéktárgyak beszerzésére, arany-érmékre, ötvösművekre, ékszerekre, drága ruhaszövetekre, prémekre, pompás keleti szőnyegek, s egyéb ritkaságokra. A kincsgyűjtésben valószínű verseny fejlődött ki az egyes családok között. Egy-egy dusgazdag kereskedő a drágaságok olyan halmazát gyűjtötte össze, hogy azokból halottjaiknak is bőven jutott utóvalól.

A kis Schaeser Margitot is úgy feldisznítették a ravatalon értékes cicomákkal, hogy a gyertyák fényében valószínű tündökölt a holttest. Gyöngypaszomántok, ékköves függők, karperecek, aranyláncok, gyűrűk csillogtak rajta. Finom selyem inge dusan volt arannyal kihimezve. Ingujja szélén köröskörül drágakövek díszeltek. Nyugodtan utazhatott a Styx vizéig. Ilyen gazdag lélek könnyen fizethetett Charonnak, hogy csolnakával átvigye a tulsó partra.

A díszes ravatalt a maga rendje-módja szerint közszemlére tették. A bámészkodók közt volt egy Messen recte Kapel György nevű tizenhét éves suhanc is, aki szegény legény léte elvakulva a látott kincsek fényétől arra a bűnös elhatározásra jutott, hogy ő a halottat kirabolja.

A szombat délután tartott nagy temetésen is részt vett. Láta, hogy a koporsót hova helyezték el. Megfigyelte, hogy a sírhely boltzatát bevakolták ugyan, de a lejáratot csak deszkával fedték be, mert a záró sírkő még nem készült el. Kapel úgy okoskodott, hogy a vasárnapi munkaszünet miatt a feliratos fedőlap csak néhány nap múlva kerülhet a sírra, elhatározta tehát, hogy a halottrablást vasárnap estefelé hajtsa végre.

A munkára felkészülve másnap a délutáni istentiszteleten végighallgatta a pap beszédét, azután a prédikáció befejeztével utolsónak maradt a templomban, ahol elbújt. A sekrestyés pedig, aki nem vette észre a legényt, rázárta a templom kapuját.

Már egészen besötétedett.

Kapel György amint biztonságban érezte magát, elővette acél-kovatlóáját, tüzet csíholt, meggyújtotta a magával hozott viaszgyertyát, azután a sírhoz indult. Itt a deszkákat felszedte, a friss vakolási téglaboltzatot felboncolta, s azzal leszállott a kriptá mélyébe. A koporsó nem volt lezárva. Fedelét könnyen felnyitotta, amelyben az oszlásnak indult holttest már nem volt merev. A hullát hajánál fogva felemelte, s az aranyláncokat, a korallkötőket, a gyöngyös paszomántokat a halott fején keresztül emelte ki. Ezek után a karperecekre és gyűrűkre került a sor. Végül lehajította az arany himzésű ingujjának drágakövekkel ékesített szélét egész a könyökig, azután a kincseket összecsomagolva kiszállt a kriptából. A téglákat ismét helyükre illesztette, s a megelőző napról még ottmaradt vakolattal frissen bevonta, a deszkákat visszahelyezte a boltajtásra, mindent pontosan elrendezett, úgyhogy a következő napon, hétfőn, mikor a

nagy fedőkövet rátették a sírra, senkisémet vette észre az éjszakát betörést. A vakmerő suhanc az egész éjjelt a dermesztő hideg templomban töltötte el. Csak másnap reggel tudott onnan kiszökni.

Az egykori krónikás úgy adja elő, hogy a fiu a halottrablást még a szüleinek sem említette meg. A kincseket eldugdosta, majd a Havasalföldön az ékszerek legnagyobb részét jó pénzzel eladogatta. Egy aranyba foglalt jászpisz-szív és egy ugyanolyan alakú aranykeretű zafir azonban néhány aprósággal még birtokában maradt. Hozzájárulóinak bizonyára azt mondhatta, hogy azt a néhány aranyeműt pénzzel szerezte. Mert egy napon megbizta mit sem sejtő bátyját, hogy a jászpisz- és zafirékszert átalakítás céljából vigye el valamelyik ötvöshöz. Jóhiszemű bátyja véletlenül éppen Süßmilch János nevű ötvösmesterhez vitte azokat, aki a zafirke eredeti arany keretéről azonnal ráismert a saját művére. Az ötvös jól sejtette, hogy az ékszerek jogtalanul kerültek a fiatal emberhez, akit mindjárt bíróság elé állítottak. Ez ott előadta, hogy a két szép ékszert György testvéröccsétől kapta. Ezzel Kapel György végzete betelt. A szerencsétlen ifju, akit rögtön letartóztattak, mindent beismert, s a még nála maradt néhány aranyeműt is beszolgáltatta. De mivel a kinzókamrában kényszer alatt valott és magára vette, hogy az oltárterítő bársonyából ő vágott le háromszor egy-egy darabot, továbbá, hogy a templom perselyét egy ízben ő törte föl, s még egyeb tolvajlást is saját terhére vállalt el, újabb torturáknak vetették alá. Nehány nap múlva most már arra kényszerítették, hogy a többi lopott holmi rejtékhelyét is jelölje meg. Meztelen testére égő fáklyaszurkot csepegtettek. Kapel György, aki retentő fájdalomában még ártatlan szüleit is belekeverte az állítólagos büntényekbe, azt a vádat találta ki apja és anyja ellen, hogy a lopott tárgyakat a házuk végébe ásták el. De a megjelölt helyen nyoma sem volt azoknak. Újabb kinzások hatása alatt azt vallotta, hogy egy gabonával telt hordóba dugták el a lopott portékákat. Ez az állítása szintén hazugságnak bizonyult. Harmadszor azt hangoztatta, hogy a bűnjelket egy kertben ásták el, azonban ott sem találtak semmit. Végül lelkiileg — testileg megtört. A bűnbánat érzése támadt fel benne. Zokogva töredelmesen vallotta be, hogy szülei ártatlanok, iszonyú fájdalmak között csak azért, hogy a gyötrelmeket hódolmunkát ideig-óráig megszüntessék, találta ki a különböző hazugságokat. Bár nagyon fájlalja a halottrablás büntetését és egyéb régebbi vétkeit, mégis azt hiszi, hogy csupán az azért az irgalmas Isten megbocsátana neki, de minthogy szüleit az egész város előtt megrágalmazta, becsülteik jó hírét pellengette állította, kevés reménye van Isten irgalmára.

Március 23-dika volt az a nap, amikor a halálos ítéletet végrehajtották rajta. Egész délelőtt imádkozott, s arra a kegyelemre kérte bírót, hogy az utolsó órákban vegyék le kezéről a bilincseket. Ezt a kérését teljesítették. Mire Kapel György valószínű felvidult és jó kedvvel készült a máglyahalálra.

Délután a halálos ítélet végrehajtásának hírére óriási kíváncsi tömeg gyűlt össze a városház terén.

A máglyarakás már elkészült. A gyantás fenyőtűk komor fekete füstje lomhán hömpölygött az ég felé.

Kapel Györgyöt kivezették a tanácsház nyitott folyosójára. Itt a két földi bírja, névleg Goldschmid Mihály és Herman Mihály újra felolvasták neki az ítéletet, amely tüzhaltat mondott ki. Az elítélt 18 éves ifju ekkor arra kérte bírót, engedjék meg neki, hogy bucsúzzék el a város közönségétől, s hogy együtt imádkozhassék a megjelent tömeggel. Utolsó kívánsága is teljesült. Kapel egy könyvből a haldokló imáját ájtatosan, de érces hangon olvasta föl, amit a közönség nagy része utána mondott. Ennek elvégzésével németül, magyarul és románul bocsánatot kért a város minden rendű és rangú polgárától, majd kérte a meg-

jelenteket, hogy vele együtt énekeljenek. Egész frissességgel a „Wenn mein Stundlein vorhanden ist” kezdetű dalt intonálta, amit a közönség is énekelt. De közben szüleit folyton vigasztalta.

Az ének befejezte után a hóhérok egy létrára kötötték le. Testét felkapták vállaikra és a máglyához hurcolták. Egyszer csak felhangzott Kapel György kiáltása: „Jézus, kezdbe ajánlom lelkemet!” A következő percben egy vérfagyasztó hosszú jajgatás, állatias vonítás... azután borzalmas csend.

A nép megdermedve nézte a rettenetes eseményt. A többség mégis abban a meggyőződésben volt, hogy a vakmerő templomrabló és hullafosztogató csakis máglyahalált érdemelt. Kegyetlen volt a büntetés, de igazságos.

Igy gondolkodtak 1649-ben.

És most 1926-ban egy tizenhét éves Kapel Györgyhöz hasonló büntetett, aki a javulásra hajlandóságot és őszinte bűnbánatos mutat, még a börtönbüntetést is kikerülné. Mert a modern büntetőeljárás célja — különösen a fiataloknál — nem az elkövetett bűn megtorlása, hanem a büntetett javítása és megmentése a társadalom számára.

o

Kósa Lajos:

A csillagos Józsi

Mintha csak előttem állna. Vézna, hosszú testét sohase takarta eléggé a ruha. Kabátja ujja és a nadrágja szára jóval rövidebb volt a keleténél. Vörös haját különös mód frizéroztta. Nem lehetett tudni: oldalt, középen akarta-e választani, vagy fölfelé fésülve akarta-e viselni. Ugy hiszem, egyáltalán nem szokott fésülni. Orra, a szeplős, sárga arcon, mint egy kérdőjel ivelt szomorúan felfelé, mintha a két vizenyős szürke szemét faggatta volna szüntelen: „mondjátok, mit is akarunk is itt tulajdonképpen?...“

Árva gyerek volt, azaz csak félárva, de az azután születése pillanatától kezdve. Azóta nem találta az édesapját. Az anyja szakasztott mása volt egyetlen gyermekének. Nyáron is körülkötözte a vállát és a gyomrát egy rojtos szürke nagykendővel, (a kendő kétszeresen rojtos volt: rojtos volt ott is, ahol nem kellett volna.) Sohase sikerült megállapítani róla senkinek, hány éves lehet és milyen különös és fura volt ő maga, olyan különös fura volt a foglalkozása is. A Józsi anyja a zsidó hitközség szolgálatában állott. Helyesebben kifejezve: szolgálatára. Ő gyújtotta meg péntek este a gyertyákat a zsinagógában s pontosan ott termett, amikor az istentisztelet bevégeződött, elfújta a maradék gyertyákat, mert a boltok rosszul mennek és spórolni kell — mondták a bölcs hanglejtésű hitközségi vezérek. Ő vágott fát a templom, az iskola, a tanító, a rabbi részére. Ő fűtött, ő surolta a padlót. Amikor csak ráért, akkor meg a fiát szidta.

A fia, a vörös hosszú Józsi, amíg anyja robotolt, egyebet se tett, mint ült az utcán, legközelebb a zsidótemplom előtt és játszott. Papirosból apró csillagokat szakgatott. Sok-sok kicsi csillagot, amiket aztán szerte röpített a levegőbe. Nálánál fiatalabb gyerekek közrefogták és csodálkozva, érthetetlenül nézték és harsányan visítottak. Ilyenkor Józsi is szélesre húzta a száját, ritka, lapos, nagy fogai, amelyek sárgák voltak, úgy ragyogtak a téli, vagy nyári napfényben, mintha aranyból lettek volna. Így élt kis korától tizenhat éves koráig. A falu gyerekei csillagos Józsinak hívták és egy se tudta volna elképzelni nélküle a zsinagóga előtti kis homokos térséget.

Tizenhat éves lett Józsi és nem hogy abbahagyta volna, de ettől az időtől kezdve, még ki is bővítette a csillagjátékot. Amint az első csillag feltűnt az égen, Józsi tekintetét a selyem homokból a bársony ég felé emelte és az igazi csillagokkal folytatta tovább a játékot. A két karját feje fölé tárta, képzeletben összecsüjtött egy csomó csillagot s amikor már úgy vélte, hogy nem fér több a markába, szét szórta mind, akár nappal a papircsillagokat. Nem volt épeszü gyerek ez a Józsi. Tudta róla az egész falu, a gyerekeket kivéve.

Tétlenségben, álmodozó játékokban teltek Józsi napjai. Egyszerre vége lett mindennek. Schulznak a rófokereskedőnek felszabadult az inasa s rögtön ott is hagyta tanítómesterét

FIGYELEM!

FIGYELEM!

Megbízható és jó kész-ruhát csak a Szabómesterek Arucsarnokában vehet.

2135

Brassó, Kolostor-utca 29.

és hűtlenül a járási székvárosba szegődött. Schulz ur bántódott, bántódott. Mivelhogy az üzlet — július lévén — eléggé pangott, a boltajtóban állva bántódhatott akár órák hosszat, anélkül, hogy zavarták volna. A bolt szemben a zsinagógával. A Schulz szeme megakadt a nagy, kamasz Józsin.

— Mentő ötletem támadt! — ujságolta feleségének még aznap ebédnél. — Kérlek. Ideveszem azt a kölyket inasnak, a Józsit.

— Miféle Józsit? — kérdezte a felesége, mert sorra vette az összes parasztyerekeket, de csak nem tudta kitalálni: melyikről van szó.

— Hát a csillagos Józsit. Érdekes! Boltot seperi, fát behozni, mosogatásnál edényt törölgetni csak megtaníthatjuk. Másra úgy se kell ilyen világban...

Józsi másnap már ott kukolt a homályos üzlet egyik sarkában és bámult ki, a nyitott ajtón át az utcára, a szemközti homokos térségre. Nem értette miért kell neki benn ülni és hallgatnia, ahogy a Schulz már reggeltől fogva pörlekedik. De várt. Várta, hogy majd csak elhallgat egyszercsak és azt mondja neki: „Józsi erigy kifelé. Nemsokára este lesz és megjelennek a szép sárga csillagok!”

De Schulz csak pörölt tovább. Reggel kezdte már, amikor Józsit az anyja úgy kilenc óra felé szitkok között lóditotta be a boltba.

— Urfi ez, a fene egye meg, vagy mi-csoda, hogy az anyja se tudja kicibálni az ágyból! — Kezdett kiabálni hangosan.

Józsinak nem volt ujság a szidalmak szüntelen áradata. Anyja mellett megszokta már. De hogy már nem akarják eresztetni a zsinagóga elé játszani, ez sehogy se ment a fejébe.

Alkonyat felé, amikor a mezőről hazatérő csorda az utca fullasztó porával telítette meg a bolthelyiséget, vizért küldte Schulz Józsit a konyhába. Aztán elővette a pult mögül a rozsdás pléhtölcsért és öntözni kezdte a padlót. Közben azonban így oktatta Józsit:

— Látod te majom! Így fogod meg a fülénél fogva, lehajolsz egy kicsit és vigyázva, nehogy a pult oldalát befecseld, picit köröket csinálj...

Miután Józsi mit se válaszolt, a férje rászólt az asszonyra:

— Add át neki fiam! Mit fárasztod ma-hirgad? Hát ő mire való!... Csináld egy-kettő!

Józsi kezébe vette a tölcser, de nem fogta be ujjával a nyílás nagyrészét, csak lábálai kezdett vele jobbra-balra. Televizezte a pult oldalát, ahol pedig megállt egy pillanatra, ott nagy tócsa keletkezett a padlón. Ijedten tovább lendítette a bádogtölcsért. Az asszony felsikoltott.

— Adolf! Nahát! Ez a mafla televizelte a harisnyámat! Még a cipőm is tele van! Adolf, Adolf! Hogy is kezdhettél egy ilyen hülyével! Felfortyant erre Schulz, odaugrott Józsi-

hoz és olyat csapott a képére, hogy az kiejtette kezéből a tölcser, aztán rémülten a pult mögé menekült. Schulz utánvetette magát, de megcsuszott a tócsában és hasravágódott. Feltápáskodott és dühtől fujva, bosszuálló tekintettel újra rá akarta vetni magát a fiura. Józsi nem volt sehol. Eltűnt. Kiszökött a boltból. Soha még meg nem ütötte senki. Borzalmasan megijedt. A testi fájdalom érzése rettegéssel töltötte el. Forró hullámnak csapdosták a mellkasát belülről. A füle zugott és égett az ütéstől. A szeme, csak sűrű, tüzes karikákön keresztül látta a dolgokat. Futott. Menekült. Maga se tudta hová. A verés elől. A fájdalom elől. Egy cikkázó tűzkarika közepén mintha az első csillagot pillantotta volna meg. „A csillagokkal játszani jó, ... az ütés pedig rossz...” — mondogatta lihegve, kimerülten. S ezt akarják vele mégis: ütni, ütni és ... elvenni a csillagokat...

Rohant tovább. Most már derengett a cél zavaros agyában. „A csillagokhoz!” — sugta rekedten, fuldokolva. Hűs szél csapott az arcába. Behunyta a szemeit: így is látta a

csillagokat. Így még sokkal tisztábban látta őket. És futott. Hangokat hallott. Futott tovább. „Jön a Schulz... jönnek... a borzasztó ütésekkel...” — gondolta és utolsó erőfeszítéssel nagyokat ugrott előre. Egyet... kettőt... érezte hogy nem bírja... kidől... no még!... nem lehet megállni... jön a Schulz!... A lába alól egyszerre kicsuszott a talaj... zuhant...

Este vacsoraidő után két halászegény hozta be Józsi holttestét a faluba. Mesélték, hogy szaiadt, rohant, hiába kiabáltak utána, egyenest bele a mély, gödrös tóba. Nem tudják, mi elől, hova akart menekülni, mondták, mert hiszen senki se kergette.

A zsinagóga előtti kis téren letették a puha homokba. Kijött az anyja. Vészesen rövidet sikoltott: „Jaj! Jaaaj! Jaj!” Sokan álltak körülötte. Csupa felnőttek. És ép olyan érthetetlen csodálattal bámulták, mint a kisgyerekek szokták.

Józsi pedig szinte gögös-eszesen feküdt a kör közepén és két nyitott szemével meredten bámult a csillagokra.

Min dolgoznak Erdély irói?

Verses és történelmi regények, szociológiai munkák, novelláskötetek az erdélyi kultúra pallérainak műhelyében. — Erdély jelen sorsát dolgozzák föl legtöbben. — Kapós cikk lett a budapesti piacon az erdélyi irodalom. — Problémák, amelyeket csak a magyarság egyeteme oldhat meg.

KOLOZSVAR (A Brassói Lapok munkatársától). Néhány nyilatkozat következik alább: erdélyi írók és költők szentelnek, szenvedélyes, nyugodt, lázongó, pesszimisták és reménykedő vallomások tervei körül, munkáikról és az erdélyi irodalom lehetőségeiről. Ez a nyilatkozat-sorozat nem teljes, a legkiválóbbak néhány — technikai okok miatt — nem szólal meg. Hiányzik Szabolcska, Molter Károly, Szombati Szabó István, Endre Károly, Sipos Domokos, Szántó György, aki most fejezte be „Bábel tornya” című nagy regényét a Brassói Lapok számára, Benedek Elek és még jó néhányan, — de e sok hiányosság ellenére is rendkívül érdekes az az eredmény, ami a nyilatkozatokból lesűrhető. Először is, hogy a maga sajátos értelmében vett erdélyi irodalom nem halódó, pusztuló fa a sivatagon, hanem önmagában duzzadó, életerős, lombelhajtó törzs, mely biztos, elpusztíthatatlan oázissá van hivatva fejlődni azon a szomorú, siró, áldatlan talajon, amelynek erdélyi magyar közélet a neve. A másik örömteljes tapasztalat, hogy a lebecsülés szapora jelzőivel körülpitetonozott erdélyi irodalom kinő azokból a szűk keretekből, melyeket a hitetlenek már jóeleve koporsófalaknak szántak számára, — és egyéni, nagyszerű erő-tömegével az egyetemes magyar kultúrának, és remélhetőleg ezen át a nemzetközi kultúrának jelentős részévé válik.

Lehet hogy ez az optimizmus túlzott, — de ha túlzott is, találkozik az erdélyi irodalom művelőinek véleményével. Az alábbi nyilatkozatok szinte túláradnak a reményektől, öntudattól, bizakodástól és bizonyosságoktól. Nem mintha túlkicsinynek éreznék a feladatot, — az eddigi írók tisztában vannak azzal, hogy itt nem az aratás, sőt még nem is a cséplés, hanem egyenesen a talajszerzés, az irodalmi honfoglalás munkája vár rájuk. De éppen azért, mert érzik feladataik kulturális és történelmi súlyát: a lendület és akarat jellemzi tevékenységüket és célkitűzéseiket.

Csak elvétve csendül fel a kételkedés egy-egy elvesző hangja. S ezek a hangok is inkább figyelmeztetnek és bátorítanak, mint lemondanak. Egyedül Nagy Dániel az, aki egyedül áll a történetek, reménykedők között és a remény-

telenség, sötétség, sivárság, kilátástalanság lélekharangját kongatja, kongatja sirván.

De ime beszéljenek a nyilatkozatok:

Gyallay Domokos:

— Januárban kezdi közölni Budapesten a „Napkelet” folyóirat „Vaskenyéren” című történelmi regényemet, amelyet könyvalakban a „Pásztortűz” könyvtára is ki fog adni az erdélyi olvasókörzön számára. Ennek a regénynek a tárgyát abból a korból vettem, amely a kuruc mozgalmak kitörését Erdélyben megelőzte. Ennek a roppant mozgalmas átmeneti időnek egyik főtenyezője Rabutin tábornok, aki francia származása ellenére legtürelmetlenebb

elharcosa volt az egységes Ausztriának és rengeteg szenvedést okozott Erdély népének. A regény főcselekménye az a küzdelem, amit a torockói bányászok folytattak földesuraik ellen, akiknek egyike Rabutinnal szövetkezett a szerencsétlen jobbágyok elnyomására.

— Egyben szerkesztem a „Magyar Nép”-et és dolgozom a Magyar Nép körül kialakult kulturális program megvalósításán. Ezek, különösen a Magyar Nép könyvsorozata a leg-szebb eredményekkel biztatnak. A jövő év folyamán kötetbe szeretném foglalni azokat az egyfelvonásos vígjátékaimat és kis drámáimat, amiket a falusi műkedvelők színterében játszunk.

— Ha még azt a tervemet is meg tudom valósítani, hogy a székely népeletről egy szívmeszerint való regényt írjak, akkor a jövő évi irodalmi célkitűzésemnek megfelelek.

— S az erdélyi irodalom? A csoda, ami négy-öt évvel ezelőtt magunk sem hittünk volna, bekövetkezett. Erdélyben egy sajátos, mondhatnók önálló irodalom fejlődött ki, amelyet ma már az összes magyar nyelvterületeken nagyra-becsülnek. A közelmúlt évek alatt sok vesz-

Broadcasting rádió hallgat az egész világ

Engedéllyel együtt prompt szállít Broadcasting erdélyi és bánati vezérképviselő. Cluj, Strada Jorga 3.

Ha zongorázik, hegedül, vagy cimbalmozik
rendelje meg azonnal a megfelelő
Moravetz albumot.

Moravetz Album (1925) 180°—	Hegedű Album (1926) 120°—
Moravetz Album (1924) 180°—	Cimbalom Album (1926) 120°—
Moravetz Album (1925—1926) 180°—	

Postai megrendeléseket azonnal elintéző a Brassói Lapok Könyvosztálya.

ség ért minket, sok kudarcot szenvedtünk, annál inkább örvendünk, hogy erre a maradandó értéktelenségünkre rámutathatunk. Kultúránk ereje mellett tesz ez tanúságot s egyben amellett is, hogy olyan magasabb szellemi erők állanak rendelkezésünkre, amelyekkel sikerrel kivédhetjük a magyarság kultúrája ellen intézett támadásokat.

Walter Gyula:

— Irodalmi terveim? O, ezek legtöbbször nem tölem, körülményektől, pénzügyi viszonyoktól, kiadótól függenek. Saját kiadásban

kellene legtöbbször megjelentetnie egy erdélyi íróknak azt, ami a tolla alól, a lelke mögül kiszaladt. Ez pedig kínos, vergődéses, megalázó feladat. Legtöbbször ezért is, nem is. Miért is gyűjteni a papirkosárba, vagy egy asztalfiókba? Magam mégis tervezetek egy erdélyi irodalomról szóló kiskönyvet. Viszsa akarom vezetni a mai Erdély litteráris szálait a múltba, kikopogtatni az irodalmi transzilvánizmus diagnózisát, felvázolni az öntudatos erdélyiségrebredés irodalmi problémáit és cselekvéseit. Itt megindult egy élet, egy szellemi kiadás, frissen, szívesen, néhány év előtt, s ma roskadozik magában; megtorpant. Az írók közönybe-fulladásra fenyeget az olvasók szellemi közönye miatt. Riadót kell fuvatni. Ezt akarom megpróbálni. Lehet, hogy csak kísérlet lesz, de jöhet utána más, jobb, erőteljesebb, eredményesebb. Kiadója? Ez még távolabbi kérdés, hiszen az anyag gyűl csak még ma, s kis fejezetek, részletek születnek meg, de tán ez is akad. Aztán készül egy verses misztériumom a halálról, a középkori halálénekek motívumaiból, naiv miszticizmusából összeszöve. S végül egy verseskötet vár a megjelenésre, sajtó alá rendezve. Probléma, téma persze akad még elég, de 1925-ben és Erdélyben inkább születnek tervek és elképzelések, mint tettek és eredmények.

P. Gulácsy Irén:

— Mik a terveim? Ugyanazok, amelyek voltak: dolgozni és produkálni annyit, amennyi csak lehetséges és a mennyit a robotos élet megenged.

— Egy nagyobb munkán dolgozom. Régen melengetett tervem. Óriási anyag-halmaz, sulyra is nehéz forrásmunka és feladatos téma. Történelmi regény... Mohács...

— A regény felépítésével már tisztában vagyok. A részletekig kidolgozott, pontos vázlat már a nyáron készen volt. Három külön részből állónak tervezem, melyeket azonban a belső szerkezet összetartozókká boltozna. Az első rész, amelynek a címe „A bihari bölény”, már el is készült. Most állok a második rész előtt. Címe: „Két asszony párbaja”. Tescheni Hedvig és Candalei Anna néma élet-halálmértéke kell, hogy lejátszódjék benne. A harmadik rész címe: „A nagy Mohács”.

— A Regény lejátszódásának ideje és a mai idők között szembeötlő az analógia. Az általános korrupció, Dózsa György szociális mozgalma, Mohács, az intéger magyar föld darabokra hullása, a gyermek király... És rajtuk kívül egy izig-vérig becsületes ember, Czibak Imre váradi püspök a regény főhősének vértanu-halála felderítési a hajnal a reménytelen magyar éjszakában. Szereplése mellett párhuzamosan halad Tomory Pál sorsa, szerelmi, végzettszerű szereplése, egész a fátumos, megpecsételő haláláig.

— Mint látható, elég sulyos anyag. Bár sikerülne úgy a feldolgozása, amint azt elképzeltem...

Kuncz Aladár:

— Bizony manapság nehéz nagyszabású dolgokkal foglalkozni egy írónak, aki meg akar élni. Azt hiszem, ez az oka annak, hogy a magyar írók már évek óta nem igen jöttek ki nagyobb jelentőségű művekkel. Ez nagy baj, mert a könyvpiacot teljesen lefoglalják a külföldi irodalom termékeinek legtöbbször selejtes fordításai. Három regényen dolgozom. Időnként, egy-egy fejezetet írok. Az egyik erdélyi tárgyú, a másik egy különös

művészsorssal foglalkozik. A harmadiknak egészen speciális témája van, amely érdekes kísérlet volna az emberi lélek analizésének terén.

(m. i.)

GYERMEKVIILÁG

Schenk Mariska:

Sziuból a szivhez.

Az árva, koldus, szenvedő panaszszavát meghallgatod-e gyermekem? Két reszkető fagyos kezét ha feléd nyújtja, látod-e? Oh vond szivedre melegen...

Kényelmes boldog otthonodban, mit tudod, Hogy a koldus miért remeg? Oh adj neki! Míg szépnek, tündöklőnek látod a telet... Amig jobban nem ismered.

Amig nem érzed, amig nem tudod, hogy miért is rossz a koldusnak a tél. Oh adj az árvának és adj az éhezőnek ha töled esd, s Isten nevében kér...

A nyájas jó meleg szobában, százszor áldott Mesék közt, hogy is tudhatod? Csicsergő kis madár mért dermedt, mért S a könny [halott? Szemünkben jéggé mért fagyott?...

Miért Gyurka?

Irta: Zseni néni.

Hol volt, hol nem volt, — nem árurom el, hogy hol volt, mert nem akarom, hogy szégyelje magát, — volt egy kis fiú, akinek volt tisztességes neve, de mivel borzasztó kíváncsi természetű volt minden második szava az volt, hogy „miért?” hát bizony a Gyurka gyerek nevéhez oda ragadt a „miért” szó, s így lett belőle Miért Gyurka.

De hát ezen nem is lehetett csudálkozni, mert mindent látni-tudni akart, még azt is, amihez semmi köze sem volt. Az ilyenről szokták azt mondani, hogy minden lében kanál.

Sokszor figyelmeztették rá, hogy hagyjon fel azzal a csuf szokással, mert egyszer nagyon nagyon meg fogja járni.

Nem ért az semmit, annál kíváncsibb volt, mindenbe bele ütötte az orrát.

Na, de addig jár a korsó a kutra míg el törlik!

Igy járt a mi Gyurkánk is!

De hadd mondjam el szép sorjában, hogy jól megértésék és el ne felejtésék.

Ugy kezdődött a dolog, hogy egyszer katonaság vonult keresztül a falun, ahol Gyurkák laktak, éjjelre az ő kertjükben helyezték el pihenőre a katonákat, lovakat, és oda vontatták be az ágyukat is.

Elgondolhatjátok, hogy a Gyurka részéről hossza-vege nem volt a kérdezősködésnek, a miértezésnek.

Többek között az ágyuk érdekelték leg-

jobban. Főképen, hogy miért van hátul azon az a nagy lyuk?

Megmagyarázta neki az édes apja, hogy ott töltik meg az ágyut, de ezt a magyarázatot kevésnek találta.

Nagyon furta ez a dolog a mi Gyurkánk odalát, szerette volna közelebbről megvizsgálni azt az ördögös alkotmányt, hogy miért van ez-meg amaz rajta?

Szörnyen szurta-piszkálta a dolog.

Nappal nem mert hozzá nyulni a katonák miatt, de feltette magában, hogy este, mikor a szülei lefeküsznek, ő bizony kilopózdik és megvizsgál rajta mindent.

Ugy is tett. Mikor már azt hitte, hogy mindenki alszik a házban, ő szép lassan felkelt, felöltözött és lesurrant a kertbe. Ott óvatosan szétnézett, hallgatózott, hogy vajon nincsenek-e ébren a katonák?

Nem voltak. Ez kellett neki éppen! Majd kibujt a bőréből örömeiben.

Nosza neki, nézegette, tapogatta, talál-gatta miért van ez, miért van az rajta?

Egyszer csak, hogy-hogy nem, mitől? mai napig is titok: elszült az ágyu!

Annyi ideje sem volt Gyurkának, hogy elugorjon előle, vagy segítségért kiáltson, mert a nagy ágyugolyó felkapta és súlított repítette árkon-bokron keresztül, bele egy nagy pocsolya kellős közepébe.

De úgy bele vágta, hogy csak a feje látszott ki abból!

Ordított most már torka-szakadtából segítségért, csak az volt a baj, hogy nem volt kinek.

De mégis! — hallga! Valami suhogást hallott. Ugyan mi lehet? gondolta remegve. Hát ő, egy rettenetes csuf boszorkány repült feléje tüzes seprűn lovagolva.

El sem bujhatott előle, mert ha le huzza a fejét, belé fullad a sűrű pocsolyába.

A boszorkány pedig csak annál gyorsabban közeledett, és ahogy meglátta Gyurkát egyenesen lecsapott rá, belemélyesztette hosszú piszkos körmeit a fiú sűrű hajába és egy-kettő, — kirántotta a pocsolyából.

De ne gondoljátok, hogy elengedte! de-hogy is engedte! jól megrázta és azt mondta neki:

— Csakhogy megcsiptelek, régen vásik rád az egyetlen fogam. Régen bizony, drágalátos fiacskám! Ép az ilyen kíváncsi gyerekeket gyűjtögetem, hogy miért, majd megtudod hamarabb mint szeretnéd, csak gyertek haza.

Ezzel ismét felemelkedett szegény Gyurkával, kit még mindig a hajánál fogott.

Repültek, repültek, amíg csak egy barlanghoz nem értek. Ott aztán leszállt a boszorkány seprűparipájáról és Gyurkát előre rugva, bementek a barlangba.

Jaj, de rémes egy hely volt az, ha láttátok volna, bizony megesett volna a szívetek Gyurkán.

Még elmondani is borzasztó, hát még látni! De halljátok mi volt ott és el ne felejtésék soha!

Egy nagy ketrec tele síró rivó, szerencsétlenül járt kíváncsi gyerekekkel.

Ezeket mind a boszorkány gyűjtötte össze, — pecsenyének!

Most már sírhattak, szánhatták hibáikat, — késő volt.

Sírt Gyurka is keservesen, annyira sírt, hogy végre meguntta hallgatni a boszorkányt és azzal vigasztalta, hogy őt fogja utoljára megenni, de csak abban az esetben, ha nem lesz kíváncsi addig, míg a többi felfalja.

Keserves vigasztalás volt, de jobb a semminél.

Mindent megígért szegény Gyurka, de úgy reszketett mint a kocsonya.

Nagyon sajnálta a bezárt halálra ítélt többi gyerekeket is. Majd meg örült arra a gondolatra, hogy mind lefogja őni őket a boszorkány és utánuk — őt is.

Elgondolta, hogy milyen bánatot szerzett az ő jó szüleinek okatlan kíváncsiságával, hogy kereshetik, hogy sirathatják már.

Erős fogadást tett, hogy ha a jó Isten kisegitené innen, soha többet nem esne vissza csuf hibájába.

Alig, hogy ezt a fohászt az ég felé bocsátotta, kiküldte a vén boszorkány a kertbe, hogy hozzon egy kosár krumplit, hadd főzzön a gyerekeknek egy kis béka paprikást krumplival.

Nagy szomorúan fogta Gyurka a kosarat és ment a parancsot teljesíteni. De alig kezdett a krumpli szedéshez, egy borzasztó nagy kigyó csuszott elő egy bokorból és óriás száját kitátva, közeledett feléje.

Nem birt elmenekülni, megbénult teljesen minden tagja az ijedségtől, csak egy rettenetes nagyot sikoltott, de akkorra már a kigyó elérte és egyet tátott a száján, — egyet nyelt — és szegény Gyurka a kigyó hasában volt!

Egy pillanat alatt történt az egész és ő, ott bent az iszonyu büztől és hőségtől elkezdett fulladozni, — rugdalózni és — ...

— Mi lett Gyuri fiacskám? — hallja édesanyja kedves hangját maga mellett. — Láz vagy, csorog rólad az izzadság!

— Jaj, jaj édesanyám, borzasztó volt — válaszolt remegve, mikor kimerite nyitni a szemét és látta, hogy most már Gyurka, hogy milyen hibás volt és az álmában tett fogadását ébren is megerősítette.

És elmondott mindent az édes anyjának, aki csak nagy nehezen tudta megnyugtanni Gyurkát, hogy ez csak álom volt, de nagy szerencsétlenség érheti ébren is, ha meg nem változik. Intette egyszersmind, hogy ez az álom figyelmeztetésül szolgáljon a jövőre nézve.

Be is látta most már Gyurka, hogy milyen hibás volt és az álmában tett fogadását ébren is megerősítette.

Meg is tartotta becsületesen. Le is maradt lassan róla a „Miért” név.

Használt az inté.

Két rossz diák viszontagságai

11

Irta: Dezső bácsi

(Folytatás.)

— No siess el hozzájuk s mondd meg Laci urfinak, hogy szíveskedjék egy kicsit átírni hozzánk. Beszélni szeretnék vele. Érted-e? Siess hát!

Agnes nemsokára Lacival tért vissza. Bekísérte az ebédlőbe, ahol Béla anyja már szívszorongva várta.

— Isten hozta kedves fiam! Örülök, hogy eljött... Üljön ide mellém. Így ni... s most beszéljen el mindent... Tud-e valamit Béla fiamról? Képzeli csak, reggel nyolc óra tájban elment hazulról, most már fél négy s még nem jött haza. Istenem! Ugy aggódom, hogy valami baja történt.

Lacit mindez nem lepte meg. A legtermészetesebb hangon jelentette ki: Ha még nem érkezett meg, akkor nem is fog hazajönni.

— Az Istenért Laci, tud valamit róla? Mondjon el minden legapróbb részletet... — sürgette majdnem rimádkodó hangon az anyja.

— Én annyit tudok, kedves néni, hogy Szörényi Ákos ötből, Béla pedig háromból megbukott.

— Háromból? — hangzott a kétségbeesett kérdés.

— Igen, háromból, Ákos pedig, amint már mondtam, ötből. Erre egymásután kijelentték az osztályban Salzbauer tanár ur előtt és előttünk, hogy ők ilyen rossz értesítéssel haza nem mennek. Ákos olyan vakmerő volt az osztályfőnök urral szemben, hogy ezt elképzelni sem merjük volna. Egészen meghűlt a vérünk, mikor elővette zsebéből revolverét s azzal handabandázva s fenyegetőzve távozott az osztályból. Utána nemsokára Béla is ott hagyott bennünket. De ő néhány szóval még el is búcsúzott tőlünk.

— Hova ment? Mit mondott? Oh jaj! tudtam, hogy valami ostobaságot csinál az a szerencsétlen gyermek. Beszéljen Laci az Istenért... Mindent mondjon el.

— Hát Béla is kijelentette, hogy ő olyan rossz értesítéssel nem mer hazamenni. Valami olyanfélét mondott, hogy az apja ezért a két szekundáért elevezen megnyúzná.

— Szegény gyermek! Az apjától mindig úgy félt. Jaj, tovább Laci! Mi történt vele?...

— Hogy mi történt Bélával, nem tudom. De ha mostanáig haza nem jött, akkor bizonyára Ákossal együtt megszöktek valamerre.

— Megszöktek? Hova? Ha tud valami legcélelyebb, ami utba igazítana, mondja el édes Laci fiam!

— Szívesen elmondanék én mindent, de szökésükről s uti tervükről semmit sem tudok. Azt azonban meg kell említenem, hogy Béla

egy idő óta vastag barátságba keveredett Ákossal. Ez a barátság nem volt jó Bélára nézve. Ákos heves véru, meg gondolatlan fiu. Nagy verekedő, hősködő. Pár héttel ezelőtt valahonnan egy revolvert szerzett magának, azóta nem lehetett vele beszélni. Minden kicsiségre fellobbant, mint a puskapor. Mindenki belekötött. Akire megharagudott, azt lelövéllel fenyegette. Kezdtünk már félni tőle. S ő félénkségünket ki is használta. Ugy járt köztünk, mint egy bőszi indiánfőnök. Utóbbi időben Bélával együtt holmi öt krajcáros ponyvaregényeket olvastak. Az egyiknek a címét is tudom; Béla az órák alatt mutogatta. „Albertini, a kalózkirály” volt a regény címe. Mióta ezt olvasta, többször emlitette nekem, hogy szeretne tengerész lenni. A padban egymás mellett ülünk. Mindig csak Albertiniről beszél... és tengeri hőstettekről s kalandokról mondott el történeteket. Egyebet, kedves néni, most nem mondhatok. A fiukról többet nem tudok. Igen! Mégannyit megjegyezhetek, hogy Béla ebben az évnegyedben erősen elhanyagolta a tanulást, pedig fiúnak kitűnő esze van. De hát Ákos barátsága nagyon meglátszott rajta.

Béla anyja, aki mindezt türelmetlen izgalommal, nagy lelki felindulással hallgatta végig, felállott.

— Köszönöm fiam, hogy oly őszintén számolt be nekem. Most már tisztábban látok. Csak az a Szörényi Ákos vehette rá Bélát a szökésre... Borzasztó dolog! Valóban szegény... Rendőrség kezére adni... ilyen fiatalon!... — s meg-megcsukló hangjának fájdalmas rezgésére, szemében megcsilllant könnycsepjére Laci nem tudta, hogy mit feleljen. Kellemetlenül és zavartan érezte magát. Illedelmesen köszönt hát és távozott.

A szegény megtört asszony pedig bevonult hálószobájába, utcai ruhát öltött fel magára s aztán a rendőrségre sietett.

Akkor Sopronban még muskétásoknak vagy muskatérosoknak hívták a közrendőröket, akik bár erőteljes, katonaviselt emberek voltak, a néphumor közkedvelt céltáblájául szolgáltak. Hivatalos eljárásukban talán kissé nehézkeseznek, lelkiismeretleneknek tünnek föl, de ez nem volt egyéb — látszatnál. Lassúságuk rovására egyedül az a körülmény esett, hogy a jó öreg Kuncze Gusztáv rendőrkapitány a nagy város területén csak tizenkét muskatérosnak dirigálhatott, mert ennyi volt a rendőri létszám. Sem több, sem kevesebb. Tehát amerikai gyorsaságot nem is lehetett tőlük kívánni. De a rendőrkapitány, aki városszerzte tiszteletnek örvendett, tapintatosságával, bámulatos emberismeretével, erélyességével és szorgalmával a közrendet még ilyen jelentéktelen segéderővel is fenn tudta tartani.

(Folyt. köv.)

Dezső bácsi postája

Mindazoknak a kedves pajtásoknak, akik boldog újévi üdvözléssel üdvöztették meg, megköszönve, szeretettel viszonzom a sok jó kívánságot.

Kovesan Ducika, Mikóujfalu. A rejtvény jó volna, ha nem volna ott a csiga biga rajza. Hováth Jolánka, Apáca. Én is szeretnék megismerni. Ha bejössz Brassóba, látogass meg a szerkesztőségben. Ferencz Klárika, Komolló. Örvendek, hogy te is levelezőim közé állottál. Írásodról még nem lehet azt mondani, hogy szép; de tiszta, rendes és ami fő, a helyesírás ellen nem vétessz sehoh. Az a fő, hogy helyesen írjunk magyarul. Betűid alakja idővel okvetlen megszépül. F. Jóska, Vulkán. Jóska fiam, sokat kell tanulni, olvasni és írni, míg olyan verset tudsz fabrikálni, ami te is közölhető. A versíráshoz a fenti követelményeken kívül jó ízlet, széperzek és főleg képzelőtehetség kell. Ilyesmít versedben nem találtam. A rejtvények nagyon könnyűek. Lehet, hogy alkalmom adtán az egyiket mégis leközlöljük. Wagner Zitüska, Brassó. Elmúlt a szép karácsony. Most meseid e, te kedves, kis Zitüska, Dezső bácsinak, hogy mit hozott az angyal? Hozott-e szép könyvet, selyemhajú babát? Boldogan olvastam soraidat, amelyekből megállapíthattam, hogy verőfényes és meleg otthonod van. Aki nek olyan szerető anyukája és apukája van, az bizony örülhet az életnek. Kívánom, hogy légy nagyon, nagyon sokáig boldog. Szokolczay Irma, Arad. A beállott hideg után, azt hiszem, most már korcsolyázhat z. rögzíthatsz kedvedre. Ferencz Klárika már egyszer? Ez is a levelezőim közé tartozik. Udvarnok Zoltan és Gyula, Boksánbánya. Dezső bácsinak is az a célja, hogy a „Közélet” kérdéseket megválaszolva, a tanúságos is legyen. Például a feldott földrajzi kérdésekre bárki megadhatja a választ, aki már egyszer foglalkozott a világföldrajzzal. Ha esetleg el is felejtett egy-egy dolgot, utána nézhet s újra felelevenítheti azt, amire már csak homályosan emlékszik. Egy jó tan-

könyv vagy térkép hamar utbalgazit akárkit. Így lesz ez a történelmi kérdéseknél is. Ezekre szintén sor kerül. Sonn Imre, Petrozsény. Igazad van. Szabó Samu igen jó és kedves fiu s valóban örvendhetsz, hogy megismerkedtél vele. Az Erdélyi Ifjuság című lapod tartalomjegyzékéből itélve, érdekesnek látszik. Egy példányt küldjék nekem is. Kiváncsi vagyok különösen a te cikkedre. Wagner Irénke, Brassó. A földrajzi fejtörés már a te buksidnak is szól. Rajta tehát, bátran, vigan... Márton István, Székelykeresztúr. Kérésednek csak részben tehetek eleget, mert levelezőim nagy része nem írja meg foglalkozását. De itt Brassóban lakik Szabó Samu kereskedősegéd, aki a Horden-gräber és Hutmänn cég alkalmazottja, ő az itteni Volt Diakok Önképző Körenek titkára és szívesen ad kérdéseidre felvilágosítást. F. György, Bukuresti. Beküldött verseid nem közölhetők, pedig szívesen leközlöttem volna azokat, ha józ lettek volna, hogy szüleidnek ezzel örömet szerezzenek.

(A többi levélre legközelebb válaszolok.)

Az embergyűlölő

Regény

53

Irta: Kelemenné Zathureczky Berta

Az üdítő napsugár, az aranykalászos mező; ringó bölcsőd tündérmeséje; a suttogó erdők mélysége; a magasra törő bércek zugó fenyvese, mind itt van. És mind így kiállt feléd:

— Én neveltelek fel, ne hagyj itt engem!

Az erős férfi hangos zokogással borult az asztalra. A felesége átkölte, megsimogatta, megcsókolta a könnyes arcot és vele sirt ő is.

Megkönnyebbülten sóhajtott fel Iván:

— Igazad van. Ne menjünk el innen, hanem tegyük otthonossá magunkra nézve az új hazát!

Forrón ölelte magához a feleségét, ki méltán érdemelte ki a „fele-segítség” nevet.

— Te vagy az én oltárképem, angyalom, vezércsillagom! Téged foglak követni mindig, mindig! Mondd meg: mihez fogjak legelőbb?

— A gyermekek neveléséhez. Szegény Gábor bátyám elkényeztetette, elrontotta őket teljesen. A nevelőt nem veszik számba. Már ellemen is renitenskednek. Még a te kedvenced — Elizke — is.

Éktelen láрма, sirás, vitás zavarta meg a párbeszédet.

— Hallod? ... Ezek ők... Gyer és győzd meg saját magad a szavaim igazságáról.

Kimentek az erkélyre.

Gábor, Kálmán, Péter, három erős csontu, szikrázó szemű párduckölők; óriási zaj között püfölt, tépett, rugdosott vagy tiz falusi gyermeket.

Védekeztek ezek is keményen.

Háborusdit játszottak.

A három fiu biztatta egymást:

— Ne hagyd magad Péter!

— Üssed Kálmán!

— Utána Gábor!

Közbe-közbe csendült az Elizke csilingelő hangocskája.

Ivának az arca rendre földerült. Gyönyörködve nézte őket... Elmosolyodott...

— Igazad van Icám! Meg kell fékezni ezeket a kölykeket.

Uj élet kezdődött a kastélyban. A házigazda már korán reggel lóra ült és bejárta a gazdaságot. Utána nézett a munkának. A számadásoknak. Dolgozott saját maga is keményen. De legnagyobb gondját a gyermekek képezték.

Rendre szöfogadásra kényszerítette őket. Aki hazudott, annak dupla porció jutott ki a büntetésből. Büszke volt a szépen fejlődő fiára, de azért — sajnos — szerepet játszott néha a lovagvessző is, mi nem éppen kellemes dolog. Aranyhaju Elizke részére is ott volt a tükröhátá mögött a piros szalaggal átkötött vessző, mit „Pepi Tant”-nak neveztek a gyermekek.

Elizkéből aranyos kis leány lett, kit igyekezett mindenki elrontani a kényeztetéssel. Azonban — nem sikerült. Lehet, hogy ebben „Pepi Tant” is közreműködött.

Rendre-rendre elégedettség és nyugalom vert a Muthnai kastélyban tanyát. Mert a jót követi a rossz. A rosszat a kevésbbé rossz, mibe beletörődik, belenyugszik az okos ember.

Lám: ilyen az élet.

Vége.

Kiado: »Brassói Lapok« nyomdája.

Rádiókészüléket

legjobban és legolcsóbban a

Radio Technica-nál

Brassó, Vasút-utca 39
szerezhet be.

Képviseltek:

Dacia, Marosvásárhely
Binder, Medgyes
Hermes, Fogaras
Reparator, Csíkszereda.

Raktáron: Rádiókészülékek, anód-elemek, fűtő-akkumulátorok, hangosan beszélők.

A bukaresti főposta autorizációja alapján magas antennák szerelését szakszerűen végezzük.

SILVANIA MŰSZAKI RÉSZV.-TÁRS.

BRASSÓ, KORHAZ-UTCA 64 SZ.
SÜRGONYCIM „SILVANIA”. TELEFON: 89 és 125

Allandó nagy választék minden nemű

műszaki anyagokban és szerszámokban

u. m.: Asbestárak
Csapágyfémek
Csavarkulcsok
Csavarmetszők
Csiszolóárak
Forrasztólámpák
Fűrészárak
Fogók

Gummiárak
Gyalukések
Kenőszelencék
Klingertestek
Lackok
Mérőeszközök
Mollerup olajozók
Olajozók

Órellenőrző órák
Reszelők
Satuk
Szíjak
Tömítések
Üllők
stb.
stb.

Fa- és vas megmunkáló-gépek, benzin és elektromotorok.

20691 V.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű vevőkörömet, hogy üzletemet a Weisz Mihály-utcából

Cérna-utca 7. szám

alá, saját házamba helyeztem át, -- hol továbbra is készítek úgy --

egyen-, mint polgári ruhákat.

Együttal felhívom a vasutasok b. figyelmét arra, hogy nálam vasuti sapkák és karszalagok a legjobb minőségűből és legolcsóbban készülnek. — Ezenkívül diák-, fiu- és leánysapkák nagy választékban.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérem, teljes tisztelettel

PETRU PAVEL.

Legszebb ünnepi ajándék
falvakban a legújabb

„CONTINENTAL” petróleum, gáz- lámpa.

Villanyfényt felülmúló 300
gyertyafény óránként 50 bani.

Continental Fény

Boroşineu, Judeful Arad.
Képviselőket keresünk! 11469

24 lóerős Ganz Danubius gyármányu

BENZINMOTOR

dinamóval, kapcsoló táblával és
minden hozzátartozó eredeti
felszereléssel eladó. Üzem-
ben megtekinthető
Brassóban.

Cim megtudható:

„Alig használt benzinmotor”
jeligén e lap kiadóhivatalában.

Elsőrendű

KOKSZ

minden mennyiségben.

100 kg. 280 lej, házhoz szállítva

Városi gázgyár.

Telefon szám: 270.

Societate pentru Comerciul cu Maşini de cusut

SINGER

BOURNE & COMP.

Brassó, Tehén-piac 7 sz.

Van szerencsénk a n. é. kö-
zönség b. tudomására hozni, hogy a

The „Singer” Manufacturing Co.

gyártmányaiból új varrógép- és villanymotor-szállítmány érkezett. **Singer varrógépek:** családi, szabók, cipészek részére. Talp- szandál- és bakancs-varró gépek, zsákvarró-, tömő-, himző-, aszurozó- és gomblyukvarró-gépek, stb.

Villanymotorok varrógépek hajtására.

Allandó raktár: gépalkatrészekben, tűk, cérnák, himzőpamut, *kitűnő gépolajban*, stb.

Sf.-Gheorghe: Piaţa Reg. Maria 6. Eladás részletfizetésre is. Tg.-Săcuesc: Str. Gare 8.

Varrógépek javítását szakszerűen, pontosan és jutányosan eszközöljük.

Tetrarch keményítő,

216

az ujonnan legmodernebbül berendezett „Banat” Keményítőgyár és Terményértékesítő, Lovrin Banat, gyártmánya elsőrangú minőségénél fogva nélkülözhetetlen úgy az iparban, mint háztartásokban. Kapható minden jobb fűszer- és gyarmatárkereskedésben, csakis **Tetrarch keményítő** név alatt. — Vezérképviselő:

„Svabia” Kereskedelmi Áruház R.-T., Timişoara, I. Lloyd sor 10.

Prima,
száraz

BÜKKTÜZIFA

Prima,
száraz

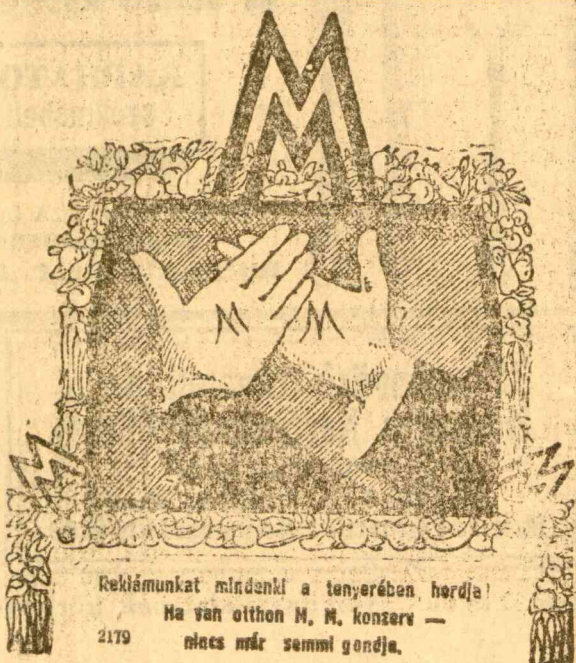
aprítva és ház elé szállítva, megrendelhető az

Általános Keresk. Rt.-nál Brassói Néphank Rt.-nál Conser R. és Társa

Fekete-utca 62. Telefon 386.

Kapu-utca 59. Telefon 195.

cégnél, Fekete-u. 23.

Zsák

2180 II.

Zsineg

Kötél

Havas Dezső Gyár és fiók

Timişoara.

Lugoj.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal

Megfagyott a keze, lába?

az Obermayer féle

2241

Vilja krém

a legkitűnőbb szer fagyás ellen.

Kapható den gyógyszerárban.

SZÖNYEG-HÁZ

Asztali szőnyegek,
Butor-szővetek
Függönyök
Futószőnyegek
Gyapjú takarók
Nagy választék

ORENDI M. és Tsa.

Brassó, Kapu-u. 60 — Telefonszám: 340.

Eladó egy kifogástalan állapotban levő
személyautó.
Megtekinthető az
Erdélyi Nyilvános Raktár R. T.-nél,
Brassó, Vasut-utca 45.

Vetőmagvakról

kérjen ingyen árjegyzéket a

Mezőgazdák Keresk. Rt.-től Arad

Brassó megye, Hălchiu—Höltővény község.
7. sz. 1926. január 9.

Hirdetmény.

Höltővény község előljárósága, 1926. február 21-én, d. e. 11 órakor a község házában tartandó nyilvános szóbeli árverés útján, a nyilvános számvevőségről szóló törvény 73—83. §-ai értelmében, elad

3 kislejtezett simenthali bikát.

Kikiáltási ár minden bikáért 4000 Lei.

Az árverési feltételek naponta a hivatalos órák alatt a községi előljáróságnál megtekinthetők.

A bikák odaitételese azonnal az árverés befejezése után történik, a község házában.

Höltővény, 1926. január 9.

5199

Községi előljáróság.

Egyetlen háztartás

sem nélkülözheti Krbekné

A házi cukrászat

kézikönyve

című elsőrangú téztáskönyvet. Több száz receptje világos és pontos utasítást ad a túrócsuszától, káposztás-kockától — a boszorkánykrém, ananász-parfált és többi dologig minden háziilag előállítható sütemény elkészítésére vonatkozólag.

Ötödik javított kiadás. Most jelent meg. Tartós felvázson kötésben, ára 40— lej.

Kapható mindenütt. — Postai megrendeléseket a postánál eljuttatja a kiadó Brassói Lapok Könyvtárája.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egy szó ára 4 lei. — Vastagabb betűvel 8 lej. — Állást keresőknek 25% engedmény. Legkisebb hirdetés ára 40 lej.

Aróhirdetéseket a fenti eredeti árak mellett bizonyosunknál is feladhat minden helységben, pontosan továbbítja azokat kiadóhivatalunkhoz. — Csak válaszbellyel felszerelt levelezőlapokra válaszolunk.

Személy szállító autó-vállalat. — Jancsó. Telefon 5-30 Brassó, Fekete-utca 44. 2234

M. A. V. cséplőkre rendeléseket már most veszünk előjegyzésre, kétéves részletfizetés mellett. Szállítunk azonkívül: motorokat, lokomobilokat, traktorokat, stb. „Gépvásár”, Brassó, Kut-u 43. 12203

Megbízható fiatal kereskedő vagy intelligens iparos Singer varrógépek részleteadására felvetetnek Bourne & Co. Brassó, Tehénpiac 7. 12896

Kávéház, Bodega, Lellár.

Veszek készpénzért: 2 carambol billárdot, legjobb állapotban dákókkal, cassa, sörpult, czinkpléhet, tükörök, konyha szervíz edények, 10—20 márványasztal, abroszok, kis alpacca evőeszközök 100—200 személynek, pezsgő, sör, bor és vízes poharakat. — Ajánlatok árjegyzékkel Orsova címre kérek. 5196

Rendelkezési állományba helyezett számvevőségi tisztviselő állást keres. Bokor György, Sfântu-Gheorghe, Str. Cantemir 18. sz. 5086

Keresek megvételre kisebb jökarban levő luxusautót. Ajánlatok Dr. Somogyi címre Negrești, Jud. Satu-mare. 5128

Tőkepénzesek! 2000.000 lej erő tehermentes gyártelepre első helyi bekebelezés mellett 4—500.000 lej kölcsönt felvesz keresztény vállalat. Ki pénzét biztos kihelyezés mellett jól akarja gyümölcösíteni kamat megnevezése mellett írjon. Sok banknál biztosabb 5129* jelígre a kiadóhivatalba.

Fűrészgépi gépész bármikor belépésre állást keres. Cím 5140 sz. alatt a kiadóban.

ALCSIKI BANK R.T.

Csikszentmártonon, többéves pénzintézet gyakorlattal rendelkező önálló vezetésre képes

cégvezető könyvelőt

keres. — Pályázatokat igényel megjelölésével a bank címére kérünk. 5195

Varrótanfolyam! Minden hölgy toalettjeit sikeresen és olcsón egyedül készítheti az **Elite női divatszalonban** Lópiac 15 sz. I. emelet. Ugyanitt az összes e szakmába vágó munkákat vállalják. 5135

Agilis utazó, több szakmában jól bevezetve állást változtatva, esetleg elvállal rentabilis képviselőket. Szíves megkeresések „U t a z ó” Braşov, Căsuşa postálá No. 9 kéretnek. 5148

Február 1-én kezdődik egy 5 havi **Varró- és szabásati tanfolyam** (bécsi módszer.) Bővebbet Magyar Julianna női divatszalonban, Lencsor 24 sz. 5152

Eladó egy 4-es pénzszekrény. Gépvásár. Kut-utca 43 sz. 5153

Eladó egy 1 tonnás teher auto, mely taxinak is alkalmas. Előnyös fizetési feltételekkel. Gépvásár, Kut-u. 43. 5153

Jó hangú pianinót keresek bérbe Brassóban. Ajánlatok 5155 sz. alatt a kiadóhivatalba.

Vá. utca 53. sz. ház eladó. Értekezni Simay Jenőnél, Postarét 8/a. délután 1 1/2—2 1/2 óráig. 5163

Téglagyári gépész ki több even a foglalkozott téglagyárban és jó bizonyítványokkal rendelkezik, azonnali állást nyer. Cím Fabian József Odorheiu. 5146

Egykeretes fűrészemhez pertekt, megbízható üzemi vezetőt keresek. Cím: 5174 szám alatt a kiadóban.

Szolgá kerestetik a brassói kir. ügyészség részére, román nyelvtudással. Jelentkezni Palatul de Justitie, etajul II. 128. 5175

Eladó Sepsiszentgyörgyön a tanítóképző mellett 20. számú ház, kerttel és mellékhelyiségekkel. Azonnal beköltözhető. 5193

Szítás-utca 20 számú ház olcsón eladó. Érdeklődni Szítás-u. 16. 6198

Elsőrendű

téli szalámit, sonkát, császárszalonnát, táblaszalonnát

legjobban vásárolhat Müller és Rheiner Kereskedelmi ügynőkségnél. P. t. a Gyula szentágotai szalámitgyár képvislete.

Irodaszatokat és iroda berendezési tárgyakat veszek. Ajánlatok „Iroda” jelígre Covasna postrestante küldendők. 5193

Magyar, román, francia, német **könyveket, könyvtárakat** veszek. Ajánlatok „Könyvtár” jelígre Covasna postrestante küldendők. 5192

Ich suche ein **intelligentes Mädchen** zu meinem anderthalb jährigen Buben welches auch im Haushalt behilflich sein kann. Offerte an Apotheker Szini, Targul Secus. 5190

Cipész szabász ajánlkozik, ki a szakma minden ágában pertekt jártassággal bír, kisebb műhely vezetését vállalná. Cím 5127 szám alatt a kiadóban.

Cséplőgépek eladó Hoffner 4-es motoros garnitúra teljesen új. 4 HP. Máv. motoros garnitúra teljesen új, 6 HP. Nicholson gőzgarnitúra használt, kifutó állapotba kedvező fizetési feltételekkel. Str. Gheorghe, Căsuşa Voda. 51

Malomberendezés adó 76 lóerős gőzgarnitúra, 21-es hengerek, hasábszítók, körművelés malom, Bihard szeg. 51

Könyvnyomda papír kereskedéssel Pecican adó. Bővebbet R u b Etelka, Pecica (jud. Arad). 51

Önállóan dolgozó katos segédek felvételnek, ugyisintén egy önállóan dolgozó szerszámcsináló is. Tendei Walter Brassó, Arváz-utca 9 szám. 51

Arva urtleány iskolai állást keres irodába, esetleg üzletbe is elmenni. Cím 5187 szám alatt a kiadóban.

Kiállításán első díjnyert japán faj liba helyszűke miatt eladó Vasut-utca 53. P a p Ugyanitt egy him vizkutya találtatott. 51

Fele-segítségnek laih sorait késve kapta. Válaszlevelet kiadóhivatalban kérem átvenni. 51

Agoco jelige Brassó Válaszlevelet kiadóhivatalban kérem átvenni. 51

Szakácsné ki jól főzni és háztartásban érti, négytagú családdal kerestetik. Hirsch Rudolf Odorheiu. 51

Ujonnan épült gyártelep mellékhelyiségekkel és vasiparvágánnyal bérbeadó vagy eladó kedvező fizetési feltételek mellett.

Sürgősen eladó

2 Bulér kazán, 1 stabil gép 400 lóerő, 1 stabil gép 100 lóerő, 1 félstabil gép 50 lóerő, egy félstabil gőzgép 12 lóerő 1 36 collos gatter, 1 30 collos gatter, 24 collos gatter, 1 14 collos gatter, 2 Generátor villamgép 100 és 80 Kw., 2 gőzgép nüttéder.

Mind üzemképes állapotban vannak. Tudakozódni:

GROSS LAJOS Brassó Weisz Mihály-u. 11. 51

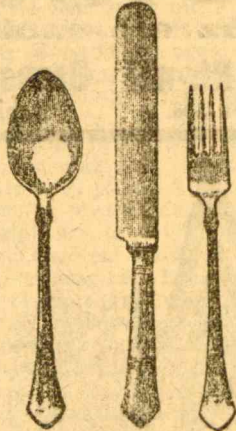
Fiatalk tanácsadó

Szerelmi levelező

Főbb tartalma a legújabb, félszáz alkalomra szóló levelezőtanácsok — tulajdonképpen „Szerelmi levelező” — kívül: A társasági illemszabályai — Színműnyelv — Bélyegnyelv — napok és órák megjelölése virágnyelv útján — Embleversek — Ára gyönyörű színű borítékkal 40 lej.

Kapható mindenütt. Postán szállítja a Brassói Lapok Könyvtárája.

A BERNDORFI alpacca és ALPACCA-EZÜST

EVŐESZKÖZÖK és asztali készletek a legjobbak.

KAPHATÓ minden szakmabeli üzletben.

Főraktár: „ALBINA”. Fabrică de Argintarie-BERNDORF Soc. An. Bucureşti, Str. C. A. Rossetti No. 3.

35 gyönyörű zenemű az új Moravetz Karácsonyi Album

szendrácións tartalma.

Ára 180— lej. * Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvtárájától.

Társat keresek jóveldelemző vállalatához, befektetés biztosítva. Ajánlatokat „100.000” jelígre a kiadóhivatal továbbít.

Veszek 10 karban levő **automobil** 24 HP.-ig. Ajánlatokat ár megjelölésével kér Góbi orvos, Oraşul-Nou. 5185

Nyomatott a „Brassói Lapok” nyomdavállalatának körforgógépén Brassóban